

DRUHÁ
ČÍTANKA

PRE

SLOVENSKE ŠKOLY

V AMERIKE.

SOSTAVIL.

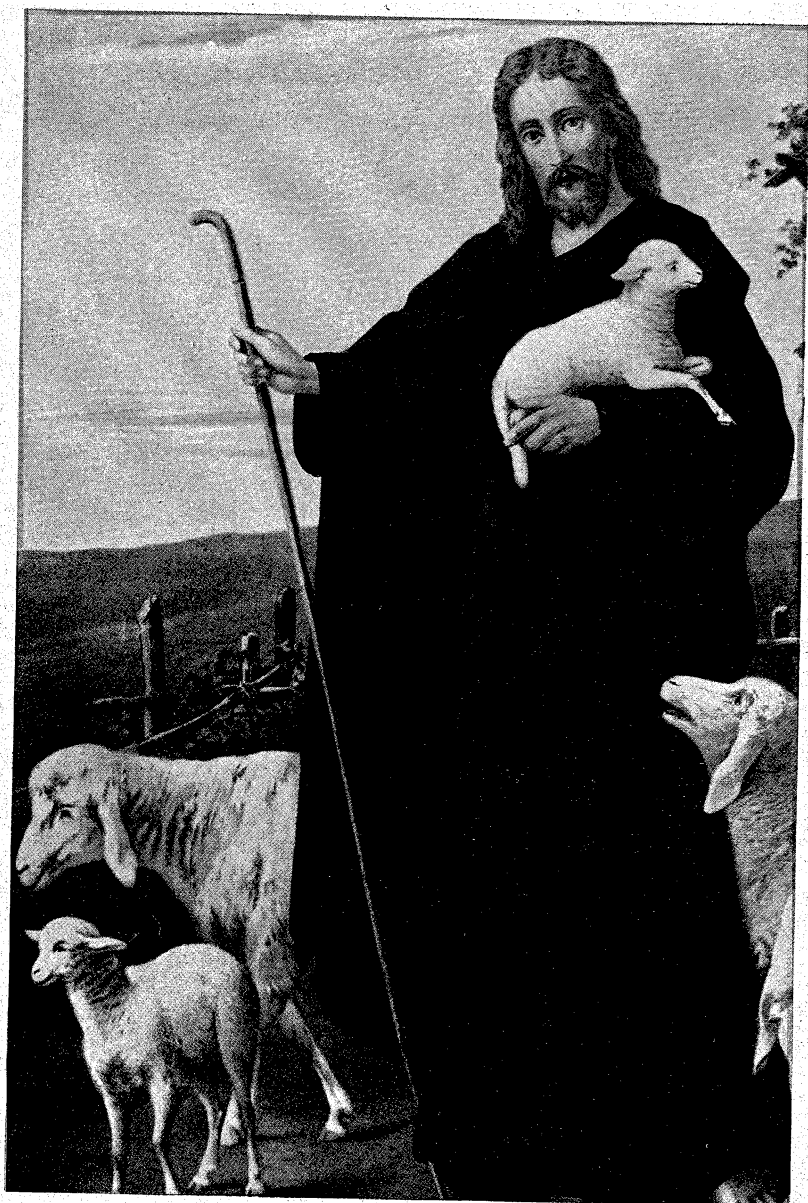
ŠTEFAN FURDEK,

CLEVELAND, OHIO.

Vojta Beneš

2741037880

Čítanka.

JEŽIŠ DOBRÝ PASTIER.

DRUHÁ
ČÍTANKA

PRE

SLOVENSKÉ ŠKOLY

V AMERIKE.

SOSTAVIL

ŠTEFAN FURDEK,

CLEVELAND, OHIO.

Knižnica Čs. P.

Četvrtá J. A. Komenského.

Sign.:

Inv. č.:

Číslo:

Došlo:

Dodal:

Copyrighted 1913 by
STEPHEN FURDEK
Cleveland, O.

Revízia
969

Slovenská pedagogická knižnica
Bratislava

Sign.

P. Prir. čís. 127.850

H 451.01(15)(4/8)(071)

PREDMLUVA

Toto je DRUHÁ ČITANKA pre slovenské školy v Amerike.

Slovenské deti v Amerike na ulici hovoria anglicky s neslovenskými det'mi, áno i medzi sebou. **Doma** hovoria **americkou slovenčinou** — pletú anglické slová so slovenskými výrazmi, nemajúc zásoby slovenských slov. O neznalosti mluvnice ani nehovoríme.

Starokrajovské slovenské Čítanky pre také deti sú t'ážké.

Sostavil som slovenské Čítanky pre slovenské školy v Amerike.

V Čítankách tých odchyl'ujem sa od metódy slovenských Čítaniek vydaných na Slovensku.

1. Podávam anglický preklad upotrebených slovenských slov.

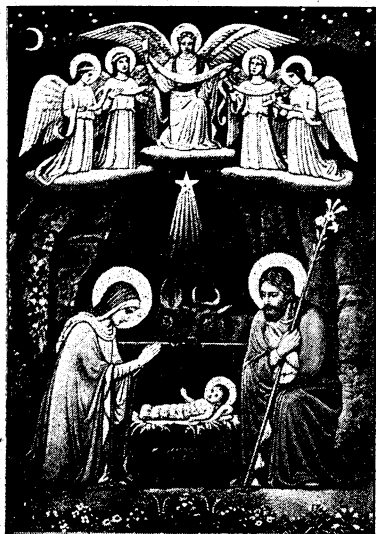
2. Na konci úlohy kladiem otázky, aby žiaci zodpovedajúc ich, učili sa slovenský myslet', hovorit' a písat'.

3. Medzi článočky vložil som počiatky slovenskej mluvnice.

4. Článočky objasňujem obrázkami, ako zvyk v anglických Čítankách.

Za niektorými článkami položil som Pravopisné cvičenie. Keby sa ukázalo t'ázkým pre počiatovníkov, môže sa prebrat', keď žiaci čítajú dobre a úlohy opakujú.

ŠTEFAN FURDEK.

1. Vianočná pieseň.

Christmas song.

1. Nesiem Vám noviny,
poslúchajte,
z bethlemskej krajiny,
pozor dajte.
Slyšte ich pilne
a neomylné
rozjímajte.
2. Syna porodila
čistá Panna,
v jasičky vložila
Krista Pána,
ho ovinula
a zavinula
zradovaná.

Toto je pieseň (song, poem). Pieseň tá má dve sloky (verse).

Napíšte prvé slovo každej sloky.

Noviny, news, pozor, attention, rozjímajte, meditate, jasičky, crib, ovinula, wrapped up, pastieri, shepherds, privítať to welcome, vebia, they praise.

Cvičenie. Čo nesieš? Koho porodila čistá Panna? Kam ho vložila? Kto prišiel ku nemu? Prečo prišli pastieri?

Čo vidíš na tomto obrázku? Vidím tam stôl. Čo vidíš na stole? Vidím zemličku, tanier, nôž a pohár.

2. VIANOCE.

Christmas.

Bol jedon bohatý človek. Stal sa vojakom. Uderil svojho predstaveného päst'ou do tvári. V sobotu predstavili ho pred súd. Odsúdili ho na smrť. Mal smutnú nedel' u. Prišiel pondelok. "Nezabite ma", prosil odsúdený, "dám vám všetky svoje peniaze." Vysmiali sa mu. Bol útorok. "Nezabite ma", prosil, "dám vám svoje domy." Domy jeho nechceli. Prišla streda. "Nezabite ma", prosil, "dám vám všetky kone i voly." Ani za to ho nechceli pustit'. Nadišiel štvrtok. "Nezabite ma", volal, "dám vám svoje farmy." Nechceli ho oslobodit'. Je piatok. Vojaci prišli ho zastrelit'.

"Čakajte!" Beží a volá úradník, ktorého odsúdený obrazil. Odsúdenému dali milosť'.

Zaradoval sa. V radosti rozdával peniaze chudobným. V radosti urobil hostinu domácim. V radošti dával det'om dary.

Vianoce! Narodil sa Kristus Pán, radujme sa! L'udia obrazili Pána Bóha, odsúdil ich na smrť večnú, do pekla. Narodil sa Kristus Pán. Pán Boh dal l'ud'om milosť', oslobodil ich od večnej smrti. Preto sa l'udia radujú na Vianoce. Preto dávajú l'udia det'om dary.

Čítanka.

SVATÁ BOŽIA RODIČKA.

Toto je článok (article). Článok ten má štyri p a r a g r a f y (paragraph).

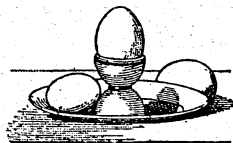
Napíšte prvé slovo každého paragrafu.

vojak, soldier, pästou, with fist, nedel'a, Sunday, pondelok, Monday, útorok, Tuesday, streda, Wednesday, štvrtok, Thursday, piatok, Friday, sobota, Saturday, milosť, pardon.

Cvičenie. Čo urobil vojak predstavenému? K čomu vojaka odsúdili? Zabili ho? Čo dával omilostnený deťom? Prečo dávajú deťom dary na Vianoce?

Ako voláme vtáka, čo sniesol tieto vajcia? Aké vajcia máš radšie, na mäkko alebo na tvrdo varené?

3. NERAST.

Mineral.

Ja som čbán. Rozbi ma, nebolí ma to. Necítim. Nerastiem. Ja som miska. Ani ja necítim, ani nerastiem. Misky a čbány nerastú. Miska a čbán sú z hliny. Hlina

nerastie.

Hlina je nerast. Skala je tiež nerast. Ani železo nerastie, necíti. I železo je nerast.

Nerastov na svete je veľmi mnoho. Zlato je nerast, striebro je tiež nerast. Všetky kovy sú nerasty.

4. RASTLINA.

Plant.

Ruža je rastlina.

Ja som ruža. Skala nerastie. Ja rastiem. Ja som rastlina. Uštipni ma, nebolí ma to, ja to necítim.

Rastliny rastú, ale necítia.

Kameň nerastie ani necíti. Kameň je nerast. Ruža rastie, ale necíti.

5. ŽIVOČICH.

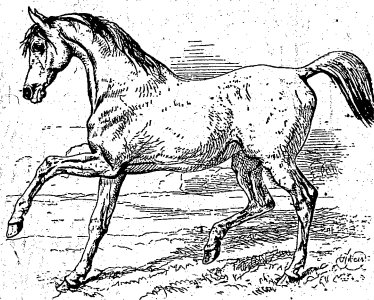
Animal.

Ja som kôň.

Ja som bol malý, teraz som veľký.

Ja som narastol.

Ja rastiem, ale nie som rastlina. Uder ma, ja cítim.

Mňa to bolí. Ja nestojím na jednom mieste ako ruža, ale behám z jedného miesta na druhé. Môj pán ma miluje, pretože viem dobre behať.

Ja som živočích, pretože žijem a cítim.

Čbán, pitcher, rozbi, break, nebolí ma,
it does not hurt me, miska, bowl, hlina,
clay, ruža, rose, uštipni, nip off, kôň,
horse, ja cítim, I feel.

Cvičenie. Čo menujeme nerastom? Čo vo-
láme rastlinou? Čo voláme živočíchom
alebo zverom?

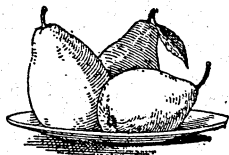
Veta. (Sentence). Nesiem vám noviny.
Ja som čbán..

To sú vety (sentence).

Článok i pieseň skládajú sa z viet.

Veta je slovom vyjadrena myšlienka.

Napíšte prvé slovo každej vety v člán-
ku "Nerast".

Ako sa volá ovocie na tom
to tanierku? Ako sa volá
strom, na ktorom rastú
hrušky?

6. VERNÝ PES.

The faithful dog.

Andrej Hoblík býval na brehu jazera. To jaze-
ro bolo veľké ako more. Z ďalekých prameňov tiekly
do neho potoky i rieky. U brehu stál dom. Bol tiež
tam veľký kôl. Uviazal si naň člnok, aby mu ho vo-
da neodniesla.

“Zažeň mi Sultána do člnu”, povedá Andrej
žene, “idem ho utopiť. Je starý, načo ho darmo ži-
vit’.”

“Na, Sultán, na”, láka žena psa, hodiac mu
kost’ do člnka. Pes za kost’ou skočí. Muž vezme ve-
slo a vesluje na jazero. Keď už bol ďaleko, hodí Sul-
tána do vody a rýchle vesluje ku brehu. Pes pláva
za ním, chce skočiť’ do člnu. Andrej ho uderí veslom,

Tak sa odslúžil Sultán svojemu pánovi.

Sultána omráčil. Pri tom sa ale Andrej v člne nachýli, vypadne do vody. Plavat' nevie.

“Pomozte mi! Pre Boha, pomozte!”

Nečuje ho nikto.

Tretí raz už zdvihne hlavu nad vodu. “Ratujte!” — Zvolá a pod vodou zmizne.

Sultán medzitým prišiel ku sebe, ponorí sa za svojim pánom pod vodu, vytiahne a zachráni ho.

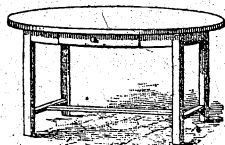
potok, brook, rieka, river, kôl, post, člnok, boat, utopiť, to drown, vesluje, oars, omráčil, stunned, ratujte, help, ponorí sa dives.

Cvičenie. Kde býval Andrej? Čo urobil Andrej psovi? Ako volal Andrej o pomoc? Kto zachránil Andreja?

Na konci vety býva bodka, punkt, (.) (period), čiarka, (,) (coma), dvojbodka (:) (colon), výkričník (!) (exclamation mark), otáznik (?) (question mark), stredník (;) (semicolon), sú delidlá (punctuation marks).“

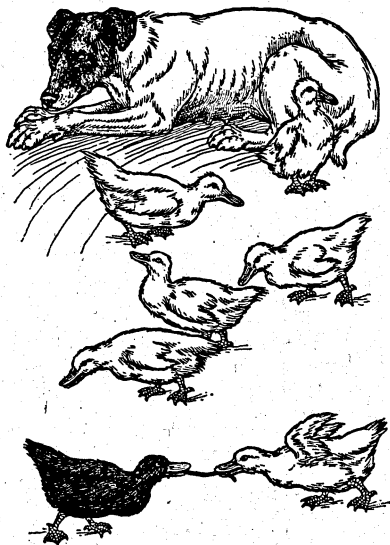

Ako voláme, čo vidíš na tomto obrázku? Kol'ko nŕh má tento stôl? Aký je ten stôl okrúhly alebo štvorhranný? Má ten stôl i šuflík, alebo ho nemá? Aký stôl vy máte?

7. SIROTY.

Orphans.

My sme malé kačičky. My sme siroty. Našeho otca i našu matku zabil susedov pes. Bol by i nás zabil, ale Laňka nás obránila. Laňka sa volá náš pes. Laňka mala šteniatka. Mladého psička volajú šteniatko. Laňke vzali šteniatka, utopili ich. Laňka je smutná, že jej šteniatka utopili. Laňka chodí s nami ako naša matka. — Keď ideme do vody, Laňka leží na brehu. Keď sa vykúpame, Laňka nás privedie na dvor. Na dvore sa hráme.

My žijeme na suchej zemi i na vode, ale my nie sme obojživelníci. My by sme sa utopily, keby nám niekto držal hlavu dlho vo vode. Žaba sa neutopí vo vode, i keď tam dlho sedí. Žaba je obojživelník.

Kačičky majú dve nohy a dve krídla. Kačičky sú vtáci. Laňka nemá krídla, ale má štyri nohy. Laňka je štvornožec. My sme vtáci. Kráva, mačka, pes sú štvornožci, husa, kura, kačka sú vtáci.

kačička, duckling, susedov pes, the neighbor's dog, obránila, saved us, šteniatka, pups, krídla, wings, štvornožec, quadruped, vták, bird.

□

Cvičenie: Kto zabil matku kačičiek? Čo urobili Laňkiným šteniatkam? Čo robí Laňka na brehu? Čo je štvornožec? Čo je vták? Menuj vtákov, čo znáš.

Cvičenie pravopisné:

1 2 3 4
My sme malé kačičky

Čiastky vety sú slová (word).

V každej vete je jedno, dve, tri, štyri, alebo viac slov.

Čo robí remeseľník na horjšom obrázku? Zhotovuje sud. Ako voláme remeseľníka, ktorý robí sudy? Bednár. Počul si to slovo?

8. KURIČKA.

The little Hen.

Bola jedna kurička,
tá zobala zrníčka,
ustlala si hniezdičko,
sniesla doňho vajičko,
a volala kot-kot-dat—!
Pod' sa, kohút, podivat'!

Ki-ki-ri-ki-i-i-!
Nemám kedy-y-y-!
Kot-kot-kot-kot-kot-dat!
Šla sa sľiepka podivat',
čo ten kohút tam robí,
že volá, nemám kedy!

Keď odišla maličko,
potkan jej vzal vajičko.

Kurička sa vrátila,
pol'akaná kričala:
Krad, krad, krad,
ty si, potkan, drzý chlap!
Zobáčkom ho d'obala,
vajička mu odňala.
Zas volala kot-kot-dat!
Pod' sa, kohút, poďívať'.
Povie jej ki-ki-ri-ki-i-i!
Spievam si, nemám kedy-y-y!

Čo vidíš na tomto obrázku? Ako sa volá remeselník, ktorý zhotovuje kolesá? Kolár. Koľko kolies býva obyčajne na voze? Ako volajú železnú obruč na kolese? Ráf.

zobat', to pick, zrníčko, little grain, hniezdíčko, little nest, ustlať, to make, sniesla laid, nemám kedy, I have no time, d'obala, picked.

Cvičenie. Čo sniesla kurička do hniezda? Koho volala kurička? Čo urobil potkan kuričke? Čo mu zato kurička urobila?

Cvičenie pravopisné:

1 2 3 4 5 6 7
Bo la je dna ku rič ka.

Keď vyslovujeme slová, robíme malé prestávky; jednu, dve, tri alebo viac. Tieto častky slova volajú sa slabíky (syllable).

Slová sú jednoslabičné, dvojslabičné, viacslabičné.

Napíšte, koľko slabík je v prvom slove tejto úlohy.

9. HOVOR PRAVDU.

Allways tell the truth.

Cink! Rinčalo sklo, padajúc s obloka.

“Rozbitá je tabuľka v obloku”, volajú deti vo škole.

“Kto ju rozbil?”

Učiteľka vidí chlapca utekať z dvora. Nepovie ničoho. Za chvíľku vstúpi do školy Karlík.

“Sestra učiteľka”, hlási sa Karlík o slovo, “jedon chlapec rozbil oblok.”

Učiteľka zavolá Karlíka ku stolu.

“Čím rozbil chlapec tú tabuľku v obloku?”

“Kameňom”, odpovie jej Karlík.

Učiteľka vidí s tvárou Karlíkovej, kto tabuľku rozbil. Vezme ho za ruku, poďáva sa na neho.

Akého remeselníka vidíš na tomto obrázku? To je kováč. Má železo v ohni. Kuje železo na nákovce.

tabuľka v obloku, window pane, rozbil, broke, chvíľka, little while, vstúpi, enters, zavolá ku stolu, calls to the table, začervenal, blushed.

□

Cvičenie. Čo volaly deti? Čo videla učiteľka? Čo povedal Karlík? Priznal sa Karlík, že rozbil oblok? Čo mu povedala učiteľka?

□

Cvičenie pravopisné:

C-i-n-k. R-i-n-č-a-l-o
s-k-l-o.

Čiastky slabík sú hlásky.

tom mačky sú falošné. Číhajú, kde ich nikdy nečakáš. Otázka teda je, ako sa brániť?"

Potkan predseda otvorí si knihu, podívá sa do nej, či tam múdru radu nenajde, potom povie:

“Bratia, moja rada bude sa vám páčiť!”

“Čujme ho, čujme!” Volali potkani.

“Uviažme zvonček kocúrovi na krk. Zvonček oznámi, kade kocúr chodí. Budeme vedieť, kde na nás číha. L’ahko utečieme. To je moja rada!”

“Dobre! Výborne!” Volali potkani.

Návrh odhlasovali i prijali.

“Teraz zvolíme si jedného z nás”, povedá predseda, “kto zavesí ten zvonček kocúrovi na krk.”

“Bratia, mňa nevolte”, hlási sa ku slovu potkan. Nemám dobrý zrak.”

“Ani mňa nevolte, zlomil som si zub nedávno na kosti, nemôžem sa brániť”, povedá druhý.

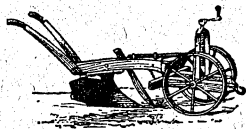
“Opuchly mi ústa, nevol’te ani mňa!” Vyhovára sa tretí.

Štvrtý povedá, že má slabé srdce.

Piaty sa vyhovára, že si poškrábal koleno, keď nedávno liezol oblokom.

Stalo sa, že schôdza sa rozišla, ani jeden nechcel prijať voľbu.

Plány robiť vedia mnohí, ale nenajde sa l’ahko, kto by ich uskutočnil.

Aký nástroj vidíš na tomto obrázku? Videl si už pluh? Farmár zapriahne kone alebo voly do pluhu. Pluh rozrýva zem, robí brázdy, povedáme orá, pripravuje pôdu pod semeno. Keby pôda nebola zoraná, nerodilo by sa v nej obilie.

brániť, to defend, prenasledovali, persecuted, dostavilo sa, they came, prese-da, chairman, zápisník, secretary, rečník, speaker, číhajú, lie in wait, čujme, hear, zvonček, little bell, zavesí, will hang.

Cvičenie. Načo svolaly potkany schôdzu? Koho zvolili za predsedu? Čo hovorili rečníci? Čo navrhnul predseda? Ako sa vyhovárali potkani?

Cvičenie pravopisné:

LITERY (Letters).

A a, B b, C c, Č č, D d, Ď ě, E e, Ě é, F f, G g, H h, I i, Í í, J j, K k, L l, L' l', M m, Nn, Ň ň, O o, Ó ó, O ô, P p, Q q, R r, S s, Š š, T t, Ě ě, U u, Ú ú, V v, X x, Y y, Ý ý, Z z, Ž ž.

Toto sú litery (Abeceda, Alphabet).
Máme veľké i malé litery.

12. Rozohriaty nepi studenej vody.

Do not drink cold water when heated.

Albert chodil druhý rok do školy. Vedel, že musí byť vo škole vždy včas, ale Albert sa rád hrával na ulici, keď išiel do školy. Behal za vozmi, skákal po chodníku.

Cingi--lingi—cingi-lingi-cingi-lingi! Počuje Albert. Volá zvon do školy. Albert bol ešte ďaleko. Bežal ako mohol. Zpotil sa. Pred školou z rúry tiekla voda. Albert bol smädný. Napil sa chytro a skočil do školy. Sadnul si do lavice. Za krátky čas začne ho

triasť zima. Albert je chorý. Vidieť mu to na tvári. Učiteľka ho pošle domu.

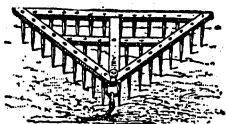
Albert len ťažko dovliekol sa domu.

Matka ho položila do postele, zavolala lekára. Albert bol dlho chorý, nachodil sa v nebezpečnosti.

“Maminko”, st'ážuje si chlapec, “Tonko susedov cetrávil vodu, napil som sa jej, je mi veľmi zle.

Albert bol dlho chorým. Tonko susedov neotrávil vodu, ale Albert potiac sa napil sa studenej vody.

Rozohriaty nepi vody!

Čo je toto na horejšom obrázku? Farmarské deti to uhádnu. ale mestské deti to nevedia. To sú brány. Vidíte na nich mocné klince. Farmár zorá pole, pluh rozryje pôdu, robí brázdy. Sedliak zaseje zrno do toho rozrytého poľa. Brázdy roztrhá a zrovná bránami. Zrno sa zakryje, vypučí, rastie.

včas, on time, hrával, used to play. chodník, sidewalk, ďaleko, far, zpotil sa, was sweating, zima trasie, shivers with cold, otráviť, put poison in.

Cvičenie. Čo robieval Albert na ceste do školy? Čoho sa napil Albert? Kde sa napil? Čo sa Albertovi z toho stalo?

Cvičenie pravopisné:

SAMOHLÁSKY A SPOLUHLÁSKY (vowels, consonants).

Mučeníci snášali veľké muky, kým vstúpili medzi svätých pred trón Boží.

a á ä, e é, i í, o ó, u ú, y ý, sú samohlásky (vowels).

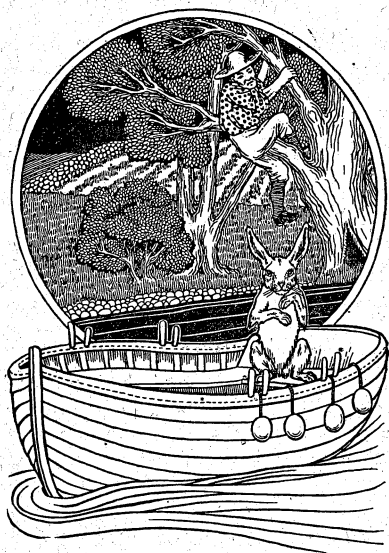
Žiaľ! jako nôž poranil paniu nad smrťou dieťaťa.

ia, ie, iu, ou, (uo) ô sú dvojhlásky.

Ostatné hlásky sú spoluhlásky (consonants).

13. Ako sa zachránil zajaček.

How the rabbit saved himself.

“Detičky, podivajte sa von, či tatínek neide” povedá matka zajačkom v domku pod zemou. “Tatínek býva doma každý deň včas ráno, dnes sa ešte nevrátil. Aby sa mu tak čosi prihodilo.”

“Ešte neide”, zajaček oznamuje maminke, vrátiac se za chvíľku.

“Ach”, hovorí matka, “bolo by nám dobre zajačom žiť na svete, keby nebolo tol’ko nepriateľov!”

“Áno, teplo je v domku, trávy na lúke dost’, pospíme si, kedy chceme. Máme kedy. Do roboty nechodíme. Maminka nevarí, neperie košielky. Dobre nám žiť na svete!” prísvedčuje mladý zajaček maminke.

Cu-py, cu-py, cup! Dup, dup — — ozve sa ktosi na chodbe.

“—Kdeže sa túlaš dnes tak dlho? Mysleli sme, že sa už viac ani nevidíme!” Hovorí maminka.

“Bez mála sa tak stalo. Ak chcete, poviem vám o mojej príhode!”

“Povedajte, tatínku, povedajte”, prosia zajačkovia.

“Bol som smädný”, začína tatínek. “Idem sa napit’ ku rieke. Na člnu ku mne vesluje človek. Vytiahne flintu.

“Zajačku, je zle”, myslím si. “Na brehu stojí stará vrba. Skočím, skryjem sa do diery.”

“Bác, hrkne rána. Trafila do vrby. Nezrobila mi nič. Človek vyskočí na breh, lezie na strom, aby ma vyplašil. Ja skočím do člnu. Veziem sa ako pán. Previezol som sa ďaleko na druhý breh. Musel som počkat’, až bude tma, aby som prešiel ku vám mostom. Preto som tak dlho neprišiel!”

Na čom sedí dieťa na našom obrázku? Z čoho sa zhotovujú lávky? Ako voláme remeselníka, ktorý zhotovuje stoly a lávky?

včas ráno, early morning, prihodilo sa, happened, oznamuje, reports, tráva, grass, do roboty nechodíme, we do not go to work, neperie, is not washing, tuláš, wandering, hrkne, cracks.

Čo jej oznamuje zajaček? Čo vypravoval tatínek zajačkom? Ako sa zachránil?

Cvičenie pravopisné: Pl-ný les sfn. V niektorej slabike namiesto samohlásky je r alebo l.

Napíšte tri slabiky, v ktorých r alebo l je miesto samohlásky.

14. Neber, čo ti nepatrí.

Do not take what is not yours.

Bú-ú-ú! Bú-ú-ú!

Narieka Ferko sediac pod stromom u cesty.

“Čože ti je, diet'a moje?” osloví ho pán, vezúc sa na automobile.

“Ztratil som peňaženku”, povie chlapec utierajúc si rukávom oči.

“A boly v nej i peniaze?”

“Áno, dal mi tatínek peniaze, aby som zaplatil lieky.”

Pán vytiahne z vaku krásnu peňaženku, háčkovanú z bieleho drôtu ako striebro.

“Nebola to táto?”

“Nie”, povedá chlapec, “moja nebola tak pekná.”

“Kol'ko peňazí mal si v nej?”

“Boly tam tri dolláre.”

“Bola snad' táto?” Ukáže mu pán druhú.

“Ano, to je moja.” Vyskočí chlapec radostne.

Poctivý cudzinec ju chlapcovi vráti a povie mu ešte. “Vidíš, diet'a moje, pretože si povedal pravdu, prijmi i túto moju peňaženku. Dám ti ju za odmenu.

Nehlás sa k tomu, čo ti nepatrí.

narieka, is crying, utierajúc, wiping, rukávom, with the sleeve, peňaženka, pocketbook, drôt, wire, vyskočí, jumps up, cudzinec, stranger, vráti, returns.

Cvičenie ústne: Čo robil Ferko sediac pod stromom? Čo ztratil? Čo mu ukázal pán? Čo odpovedal Ferko? Čo mu ukázal pán?

Cvičenie pravopisné: Na—rie—ka Fer—ko se—diac pod stro—mom u ce—sty.

V každej slabike je jedna samohláska. Koľko samohlások je v jednom slove, toľko má to slovo slabík. Jednoslabičné slová nedelíme. Viacslabičné rozdeľujeme dl'a slabík.

Čo robí človek na horejšom obrázku? Z čoho zhotovujú dasky? Ako sa zhotovujú dasky? Videl si už pilku?

15. Pýcha predchádza pád.

Pride goes before fall.

Dva osly kráčaly cestou s nákladom. Jedon šiel pyšne. Na hlave mal uzdu, na krku zvonček, na kopyte ligotaly sa mu podkovy.

“Vidiš, ja som vzácne zviera”, povedá ku tomu druhému oslovi. “Môj pán na mňa vložil truhlu naplnenú peňazmi. Zná, že viem dobre utekať, nebojí sa, že mu peniaze ukradnú. Na

teba tvoj pán naložil vo vreciach múky, o múku nestojí nikto!”

Osol s múkou na chrbte sklopil hlavu a smutno kráčal ďalej. Ja som pánu svojmu vždy verne slúžil a nevyznamenal ma nikdy ničím, povedal. Tento môj kamarát len nedávno prišiel medzi nás, že je mladý, pán môj si ho všimá.

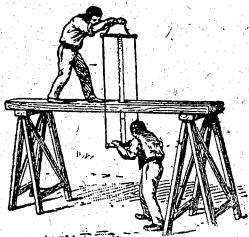
Sotva dohovoric, z lesa vyskočí zbojník.

“Stoj!” Zvolá na osla s tou truhlou. Ten uteká. Zbojník za ním strelí a pyšný osol váľa sa vo svojej krvi.

Zbojník vzal truhlu. Potom vezme prút, šlahne ním toho druhého osla, čo múku nesie, povie: “Id, oznám svojmu pánovi, že mu posielam múky, aby sa mal najest' chleba, keď nebude mat' peňazí.”

“Ach, keby som bol radšej múku niesol”, povie pyšný osol a skoná.

Pýcha predchádza pád.

Čo robia ľudia na horejšom obrázku?

kráčaly, were walking, s nákladom, with a load, uzda, bridle, kopytá, hoofs, podkopy, shoes, truhlu, trunk, vreco, sack, múka, flour, váľat' sa, to roll, prút, twig, šlahne, whips.

Cvičenie: Kto kráčal cestou? Čo mal na hlave jedon osol? Čo na kopytách? Čo povedel pyšný osol? Čo sa mu stalo? Čo odkázal zbojník jeho majiteľovi?

16. NEPOKRADNEŠ.

Thou shall not steal.

Imrich išiel do školy. Šiel okolo výhne. V priekope zbadá kus ret'azi.

Imrich sa ohliadne, či ho nikto nevidí. Nebolo tu nikoho. Dvere na výhni boly zavreté.

Zdvihne ret'az.

“Jaj, jaj, jaj!” Zakričí, upustiac ret'az.

“Zlodeju”, vyskočí kováč z výhne, “keby si nebol chcel ukradnúť ret'az, nebola by t'a popálila.”

Kováč vyhodil svarenú ret'az pred chvíľou z ohňa, aby sa ochladila.

Nalezenú vec vrát'!

Povedz mi, je to domáci alebo divý zajac? Ako voláme domácich zajáčkov? Máš ty tiež králikov? Králici bývajú veľmi krotkí, a deti sa s nimi radý hrávajú.

výheň, blacksmithshop, priekopa, ditch, reťaz, chain, zdvihne, picks up, popálila, burnt, kováč, blacksmith, svarenú, welded, ochladila, cooled.

Cvičenie ústne: Kam išiel Imrich? Kade šiel? Čo zbadal? Čo urobil s reťazou? Čo mu urobila reťaz? Prečo kováč reťaz vyhodil?

Cvičenie pravopisné: Imrich, kováč, škola, výheň.

Slovo, ktoré označuje osobu, zviera, alebo neživú vec, menuje sa podstatné meno. (noun).

Slovo, ktorým môžeš odpovedeť na otázku: Kto? Čo? je podstatné meno.

Napíšte podstatné mená z článku: “Nepokradneš.”

Na hlave máme oči, uši, nos, ústa. Ako sa menujú smysly človeka? Čím vidíme? Čím slyšíme?

Čo vidíš na tomto obrázku? Koľko prstov máme na jednej ruke? Čo voláme ramenom? Čo drží dievčatko v rukách na obrázku?

Čo vidíš na tomto obrázku? Ukáž, kde je päta? Koľko palcov na jednej nohe?

TRIEDY SLOV. (Kind of words).

Dnes kúpim od teba jednu peknú a (poučnú) knihu.

V tejto vete máme, keď odpočítáme slovo "poučnú" (v zátvorke) osem rozličných druhov slov. Niektoré z nich sa nikdy nemenia (dnes, od, a). Ostatné dostávajú dakedy rozličné koncovky. (Knihu, knihy, s knihou, peknú, peknej, s peknou; jednu, jedna, s jednou; teba, tebe, s tebou; kúpim, kúpiš, kúpi).

Máme osem rozličných tried slov. Menujeme ich takto:

1. **Podstatné meno** (noun): knihu. Kto? Čo? kniha.

2. **Prídavné meno** (adjective): peknú, poučnú. Jaký, jaká, jaké? Pekný.

3. **Zámeno** (pronoun): teba, stojí miesto mena, ku pr. Jozefa.

4. **Číslovka** (numeral): jedna. Označuje číslo. Koľko? Jednu.

5. **Sloveso** (verb): kúpim. Označuje, kto, čo robí, kúpim.

6. **Príslovka** (adverb): dnes. Kedy? Kde? Jako? Dnes.

7. **Predložka** (preposition): od. Predložená podstatnému menu, nutí ho ku zmene.

8. **Spojka** (conjunction): a. Spojuje dve vety alebo slová, Dnes kúpim od teba jednu peknú a poučnú knihu.

Napište: Ako sme menovali slovo "dnes"? Ako sme menovali slovo "kúpim"?

Ako sme menovali slovo "od"?

Ako sme menovali slovo "teba"?

Ako sme menovali slovo "jednu"?

Ako sme menovali slovo "peknú, poučnú"?

17. Mačka a kanárik.

The cat and the canary.

“Id' preč, ja ti nedám našeho kanárka!”

Istá pani mala klietku, tak veľkú ako pol izby. Rozdelila izbu siet'ou na dve čiastky, zrobila veľkú klietku. V tej mala kanárikov, stehlíkov, holubov i hrdličky. Maly v klietke hniezda. Liahly sa tam.

Pani mala i mačky, ktoré vtáčkom neubližily. Vyrastly s nimi a s nimi sa hrály.

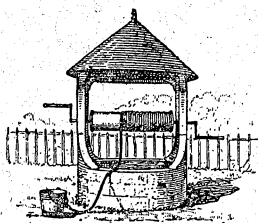
Jedon raz prišiel veľký čierny susedov kocúr. Kanárky odletely, len jedon ostal na zemi.

Chňap, vzala ho domáca mačka, čo sa s kanárkami hrávala, za krídelko.

“Ja ti nedám našeho kanárka!” chcela povedet' cudziemu kocúrovi. Zachránila kanárka, vložila ho do klietky. Pani sa divila, že jej mačka chytila kanárka. Keď videla cudzieho kocúra, mysléla, že mačka chce chrániť kanárka.

Nikdy neubliž vtáčatkám.

Čo je to?

Id' preč, go away, kletka, cage, sieť, net, kanárik, canary, stehlík, goldfinch, holub, pigeon, hrdličky, turtle dove, ľahly sa, hatched, kocúr, tom-cat, ublížiť, to hurt.

Cvičenie ústne: Kde mala pani kletku? Čo mala v kletke? Čo robily mačky s vtáčkami? Čo chcel kocúr vtáčkom urobiť? Ako zachránila mačka vtáčka?

18. Nehádzž kamením.

Do not throw stones.

Peter a Pavel boli dobrí žiaci, ale mali jednu nepeknú vlastnosť. Po ulici hádzali kamením.

Farmár viezol na voze náklad sena. Chcel ho predat' v meste.

Peter zdvihne kameň, bác, hodí ho koňovi do nohy. Kôň farmárov sa splašil, beží ako divý.

Kôň sa šmýkne, klzne, zlomí si nohu.

Farmár vyzvedel sa mená chlapcov, zapísal si svedkov, žaloval Petrových rodičov. Tí museli zaplatiť farmárovi škodu. Rozhnevaný otec Petra prísné potrestal. Nehádzajte, deti, kamením!

Čo je toto? Anglicky?

vlastnosť, habit, hádzali, were throwing, náklad sena, load of hay, predat', to sell, zdvihne, picks up, splašil sa, got frightened, šmýkne sa, jerks, klzne, slips.

Pravopisné cvičenie:

ROD (Gender).

Žiak číta. Pes honí. Stôl stojí.

Ten žiak. Ten pes. Ten stôl.

Matka šije. Krava sa pasie. Rieka tečie.

Tá matka Tá krava. Tá rieka.

Dieťa plače. Jahňa skáče. Drevo horí.

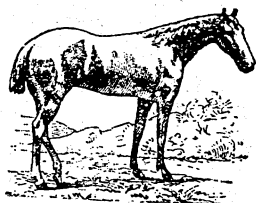
To dieťa. To jahňa. To drevo.

Pri podstatných menách rozoznávame trojaký rod: mužský, ženský a stredný.

Mužského rodu sú tie podstatné mená, pred ktoré sa kladie slovo: ten.

Ženského rodu sú tie podstatné mená, pred ktoré sa kladie slovo: tá.

Stredného rodu sú tie podstatné mená, pred ktoré sa kladie slovo: to.

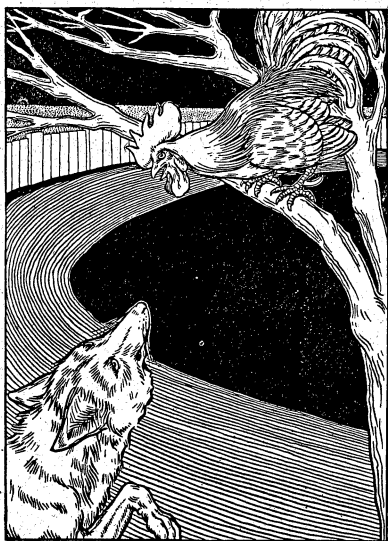
Kol'ko nôh má kôň? Kol'ko nôh má kobyla? Kol'ko nôh má žrieba? Čo menujeme kopytom? Čo nosievajú kone na kopyte? Z čoho je zhotovená podkova? Načo nosia kone podkovy?

19. Zapadaj slničko.

Zapadaj, slničko,
za vysokú horu,
jestli nezapadneš,
strhnem t'a za nohu.

Kebys' ty vedelo,
jak t'ažko je robiť,
muselo by si ty
za horu zachodiť'.

20. Líška a kohút.

The fox and the rooster.

“Pod' sem, kohútku, poviem ti niečo”, hovorila lačná líška kohútkovi.

“Poslúcham, čože by si ráda?”

“Nachladila som sa večera, nemôžem hlasne hovoriť, pod' bližšie!”

“Večerala si už?”

“Večerať?! Kohútku, ani som nemala raňajky, ani obeda. L'udia sú zlí, vyhrážajú mi psom. Nemám priateľ'a, čo by mi dôveroval.

Bud' mi ty priateľ'om, odslúžim sa ti zato!” Tak hovorila líška.

“Máš ráda kuracinu?” Pýta sa zvedavý kohútok.

“Moja najmilejšia pochúťka. Hovädzina je mi trochu tvrdá, telacina nemá takej vône. Pul'ka je veľká, holub trochu plachý. Kuracina sa páčila mätke. Zdedila som tú chuť po nej. Pod' sem, kohútku, bud' mi kamarátom!”

“Odpusť, nemôžem”, odpovedel kohút, “matka mi radila: “Boj sa tých, čo rádi kuracinu!”

lačná líška, hungry fox, nachladila sem sa, got cold, hlasne, loud, večerala, had supper, nemala raňajky, had no breakfast, obed, dinner, vyhrážajú, threaten, kuracina, chicken, hovädzina, beef, telacina, veal.

Cvičenie ústne: Čo povedala líška kohútovi? Čo jej odpovedel kohútok? Čo sa pýtal kohút líšky? Čo radila matka kohútovi?

Pravopisné cvičenie: Brat, brata, bratovi, bratom.

V slovenskej reči podstatné meno dostáva rozličné koncovky, povedáme je v rozličnom páde. Máme sedem pádov. Menujeme ich: prvý pád, druhý pád, tretí pád, štvrtý pád, piaty pád, šiesty pád, siedmy pád.

Čo má tento remeselník v rukách? Čo seká sekerou? Ako menujeme toho remeselníka? Kdo buduje drevené domy? Akým remeselníkom bol svätý Jozef?

21. Čo máš zrobiť dnes, neodlož na jutro.

Do not put off till tomorrow what you should do today.

Na farme mali kus pol'a zasadeného kapustou.

“Lizinko”, povedá matka dievčatku, keď sa šly podívať, ako kapusta rastie, “vidíš tie zrnká, ako mák? To sú vajíčka, z ktorých sa vyliahnu husenice. Posberaj ich ešte dnes, znič, hoď ich do ohňa. Sožerú nám kapustu.”

“Maminko, urobím to jutro!”

Prišlo jutro, Lizinka na vajíčka zabudla. Maminka nato ochorela, ležala viacero týždňov. Keď

sa uzdravila, vzala zas Lizinku a šly na pole.

Z kapusty ostaly len žilky na listoch. Nebola k potrebe. Husenice ju obžraly.

Lizinka sa nad tým rmútila. Slúbila maminke, že rozkazy jej vždy na čas vykoná.

Čo máš zrobit' dnes, neodlož na jutro.

22. OBED A PES.

The dinner and the dog.

“Čože dobrého nesieš v tom košíčku?” Volali na bulldoga dva psi, keď im prišiel do cesty.

“Obed pánovi!”

“Je človek dobrý, škoda by bolo, keby sa otrávil.” Odpovedeli mu. Odhrnuli obrúsok. Vidia tanier i vidličky. “Necháme to tvojmu pánovi. Vidličky pesne potrebuje!” V hrnečku polievka s lyžičkou. Vystre-

bali polievku. “Povedz pánovi, že nebola otravená!”

Na tanierku kúsok baraniny. I tá im chutnala. Nič sa im nestalo. Na tácke fazole. Privoňali k nim. “Mäso nám milejšie!” Nákypu a pečiva sa ani nedotkli.

“Pozdravuj pána, že sa mu z obeda nič zlého nestane!” povedeli bulldogovi.

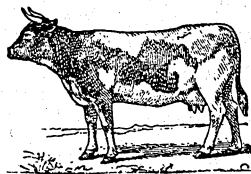
“Bude ma bit’, že ste mu obed sožrali.”

“Nerob si z toho nič, keby si nám ho nebol dal, boli by sme t’a bili my.”

obed pánovi, dinner for master, škoda, loss, otrávil, poisoned, obrúsok, napkin, tanier, plate, vidličky, fork, lyžička, spoon, hrneček, little pot.

□

Cvičenie ústne: Čo povedali psi bulldogovi? Čo urobili s obedom? Čo odkázali pánovi? Čo sožrali?

Čo vidíš na tomto obrázku? — Anglicky?

23. NELUHAJ.

Do not lie.

Dva chlapci išli za vojakov. Široko d’aleko zchodili po svete. Radi rozprávali, čo všetko videli.

Maminka varila kapustu na obed.

Štefko vojak ten mal kapustu rád.

“To by ste sa, maminko, boli najedli kapusty, keby ste boli so mnou.”

“Raz som vám prišiel do jednej krajiny, tam rastly hlávky kapusty tak veľké ako tento náš dom.”

Miško vojak, ten druhý chlapec, potom vypráva:

“Ja som vám robil raz na kotlu tak veľkom, že

by sa náš kotol do neho vložil a ešte by ten kotol bol skoro prázdny.”

“Nehovor, Miško, načože by hŕly tak veľké kotly?” odpovie mu Štefko.

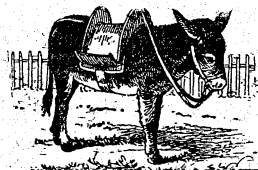
“Načo?” povie zasmejúc sa maminka, aby sa tie Štefkove kapustné hlávky ako dom veľké v tom kotle varily.”

Chlapci sa začervenali, vediac, že maminka vie, že luhajú. Deti, neluhajte!

šli za vojakov, became soldiers, ďaleko široko, far and wide, rastly, were growing hlávky kapusty, cabbage heads, kotol, boiler, prázdny, empty, začervenali sa, blushed.

Cvičenie ústne: Kam šli dva chlapci? Čo mal rád Štefko? Čo rozprával Štefko? Čo povedel Miško? Čo povedela matka zasmejúc sa?

Čo má priviazané osol na chrbte na horejšom obrázku? Osol. Anglicky?

Cvičenie pravopisné:

Kde sa píše y (ý).

Píše sa y (ý) z pravidla po k, g, h, ch.

Výnimky: a) miesto “y” píše sa “i” v prídavných menách na in, ina, ino, matkin, matkina, matkino; b) v nominatívne množného čísla: úbohí ľudia, tichí chlapci.

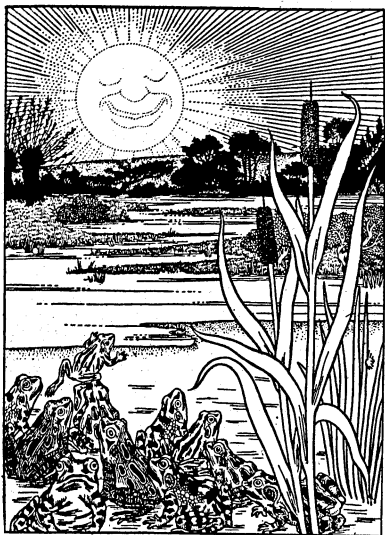
II. Píše sa “y” v predpone vy- (vý-).

III. Píše sa “y” v niektorých príponách.

IV. Niekedy sa píše a niekedy sa nepíše “y” po: b, d, l, m, p, r, s, t, v, z.

24. ŽABY A SLNCE.

The frogs and the sun.

Bola jar. Žaby krkaly v kaluži. L'udia jedia žabie stehienka. Chlapci žaby chytali.

Kr-kr-kr- st'ážovali si žaby. Tak nám žit' nemožno. Svolaly schôdzu. Poslaly výbor ku slnci, aby ich chránilo. Slnce sl'úbilo, že im vyhovie.

Nastalo leto. L'udia žabie stehienka v lete nejedia. Slnce pražilo. Chlapci žaby nechytali, ale voda sa v ka-

luži skoro varila.

Kr-kr-kr-krkaly žaby a poslaly zas výbor ku slnci, aby nepálilo.

Slnce vyhovelو zas ich prosbám. Nastala jaseň. Prišiel sem-tam mrazík. Žaby sa nastudily, niektoré kašľaly.

Kr-kr-kr-krkaly žaby, poslaly zas výbor ku slnci, aby lepšie hrialo.

“Vám nevyhovie nikto”, odkázalo im slnce.

Odvrátilo tvár od výboru. Poslalo sňah a l'ad, že všetky pomrzly.

Takého človeka niet, ktorý by každému vyhovel.

Videl si už zviera, ktoré predstavuje horejší obrázok? Čo je to? - Anglicky?

jar, spring, krkaly, were croaking, v kaluži, in a pool, žabie stehienka, frog legs, sťažovali si, they complained, výbor, committee, vyhovie, will satisfy, leto, summer, jaseň, fall.

Cvičenie ústne: Čo svolaly žaby? Koho poslaly ku slnci? Čo sľúbilo slnce? Prečo poslaly žaby v lete k slnci? Vyhovelo im slnce? Vyhovelo im na jaseň zas? Čo im odkázalo?

25. Nehraj si na ceste do školy.

Do not play on your way to school.

Malý Filip knihy nemiloval. Do školy nerád chodil. Často sa do školy opozdil.

Filip jedonraz stretnul na ceste do školy včeličku.

“Včeličko, pod' so mnou, budem ti rozprávať pohádky, naučíš ma lietat’.”

“L'úto mi, nemožem”, povie mu včelička. “Slnce svieti, deň krásny, sberám mäd, kým je chvíl'a, v zime nebude k tomu príležitosť.” Frnk, letí včelička do úlu, nechajúc Filipka na ceste. “Dobre ráno!”

Laštovička šviholí nad hlavou Filipovou.

“Laštovička moja, sadniže si ku mne. Zahrajme sa trošku, ja mára vtáčikov rád.”

“L’úto mi, Filipku, ale nemám času. Vajička sú v hniezde, postielka pre mladé nie je ešte dohotovená. Zmrzly by mi deti, s prácou odkládat’ nemôžem! S Bohom, Filipku, s Bohom!”

“Aj, tu leží psíček!”

“Straka, Straka, Straka, pravdaže sa tak voláš strakatý psíčku? Neuhryzneš ma, pravdaže neuhryzieš? Ty si št’astný, Straka, nemusíš chodiť do školy a mučiť sa jako ja. Na ret’azi uviazaný celý deň si ležíš!”

“Št’astný že som? Št’astný? To by si musel št’astnými volat’ arrestantov, čo sú v tomto väzení”, odpovie psíček ukážuc na veľkú budovu s malými železnými oblokmi — trestnicu.

Nehraj sa na ceste do školy.

nemiloval, did not like, opozdil, came late
stretnul, met, včeličku, little bee, pohádky, stories, mäd, honey, úl, bee hive, vlaštovičky, swallow, strakatý, spotted, mučiť sa, torture, väzenie, prison, trestnica, house of correction.

□

Cvičenie ústne: Čo vieš o malom Filipinovi? Čo povedal včeličke? Čo mu odpovedala včela? Čo hovoril vlaštovičke? Čo mu tá odpovedala? Čo povedal psíčkovi?

Z čoho sa zhotovuje syr? Ktoré zviera nám dáva vlnu? Ako sa volajú mladé ovečky? Počul si už to slovo jahňa? — Anglicky?

26. LIŠKA A HROZNO.

The Fox and the Grapes.

Celý deň sa túlam. Ničoho pod zub som ešte dnes nenašla.

Zajac sa bojí, husy a kačky chráni pes. Toho sa ja bojím. Psovi dôverovať nemôžem. Zemiaky ako prasa líška žrát' nemôže. Hrach a fazole nie sú pre mňa. Tu bude dačo. Nad hlavou visí sladké černé hrozno. To sa ma nebojí. To bude pochútka. Najem sa, zaženiem smäd. Vel'kí páni oblizujú si ústa po sladkom hrozne. Zahrám si na vel'kého pána!"

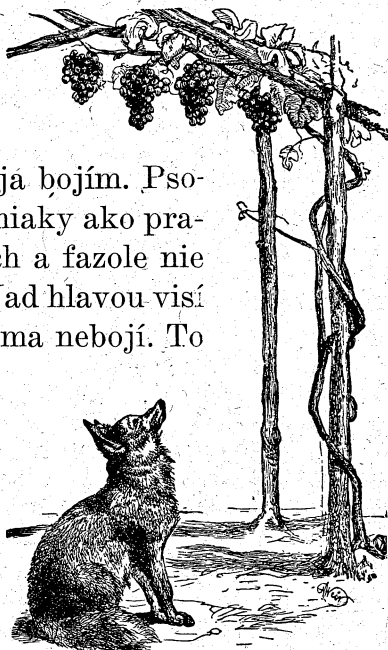
Povedala líška vidiac hrozno.

Hop! Skočí. Chce utrhnúť strapec. Nedočiahne ho. Hop! Druhý raz! Len o vlas vyššie, bola by ho mala. Odpočinie si zas. Posberá na novo sily.

Hop!

Marná námaha! Dočiahnut' ho nemôže!

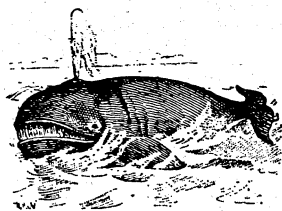
"Nestojím o teba, i tak si kyselé", povie a nahnevaná odide. Mnohý, čo nedostane, haní.

túlam, I run about, dôverovať, to trust, zemiaky, potatoes, prasa, pig, hrach, peas fazole, beans, pochútka, dainty, oblizujú, they lick, strapec, bunch of grapes, kyselé, sour.

Cvičenie ústne: Čo povedala líška? Čo nemôže žráť? Koľko razy vyskočila za hroznom? Prečo ho nedostala? Čo potom povedala o hroznu?

Toto je veľká ryba, preto ju voláme veľryba.

27. STRIEBORNÉ HVIEZDIČKY.

The silvery stars.

Legenda.

Jedon raz žilo chudobné dievčatko. Otec mu umrel i matka umrela. Dievča ostalo sirotou. Nemalo nikoho. Nemalo kde spať. Blúdilo po poli.

Nieslo si kúsok chleba, čo mu dali dobrí l'udia. Malo na sebe kabátik, dostalo ho almužnou. Ako tak blúdi, stretne ju starý žobrák.

“Diet'a moje, som lačný, daj mi kúsok chleba!”

Dievčatko utrhne chlieb od vlastných úst, dá ho žobrákovi a ide ďalej.

Keď tak ide, postretne ho na poli zas diet'a trásuce sa zimou.

“Prikry ma”, povie jej, “zima mi je.”

Sirota zvrhne svoj kabátik a oblečie doňho to prechladlé diet'a.

Sirota ide ďalej. Prišla ku lesu. Je tu hromada

suchého listia. Urobí si z neho postielku, ľahne si.

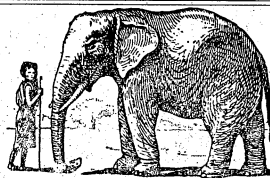
Spánok sa sníži na oči chudobnej siroty. I vidí ako strieborné hviezdičky padajú s neba. Zbudí sa. Hľá, vidí, že je oblečená v hodvábnom obleku, a hviezdičky s neba to sú samé strieborné dollare. Nabere si, kol'ko uniesť môže. Je bohatá i št'astná celý svoj život.

Toto je poviedka. Pravda je ale, že Pán Boh ani najmenší dobrý skutok nenechá bez odmeny.

blúdilo, wandered about, almužna, alms, stretne, meets, utrhne si od úst, gives the last mouthful, trasúce sa zimou, shivering with cold, hromada, pile, hodváb, silk.

Cvičenie ústne: Ako menujeme deti nemajúce otca ani matky? Čo dala sirota zobrákovi? Čo dala zimou sa trasúcemu dievčaťu? Čo videla vo sne?

Toto je slon. Je to najväčšie zviera žijúce na zemi.

Cvičenie pravopisné:

Píše sa "y" (ý).

Vždy (na malé výnimky) po: k, g, h, ch.

Cvičenie. a.) Napíšte tieto vety: Chlapec chytá raky u lávky. — Otec skočil s hrušky. — Žiak urobil chybu. — Matka sedí v kuchyni. — Voly majú rohy. — Pes má štyri nohy. — Kameň spadol so strechy. — Všetci zhynuli na lodi.

Pamätaj! Po spoluhláskách k, g, h, ch, vždy píšeme y (ý).

Výnimky: a.) miesto "y" píše sa "i" v prídavných menách na in, ina, ino; b.) miesto "y" píše sa "i" v prídavných menách, ktoré sa poťahujú na mužské životné podstatné mená v množnom počte. Velkí chlapi. Hluchí chlapei.

Čítanka.

NÁŠ NERO.

28. NÁŠ NERO. — (Our Nero.)

Sňah už sišiel, slnce hrialo,
bolo meno maminky,
ja a brat môj odišli sme
sberat' pre ňu kvetinky.
Zjaví se nám krásny motýl',
za tým my honíme sa —
ani neviem ako dlho,
až sme zašli do lesa.
Znavíme sa, zablúdime,
sahneme si, pláčeme,
ktorou stranou máme domu,
my to teraz nevieme.
Sami v lese bojíme sa,
lebo nastáva šero.
Hať, hať počúť — nos na zemi
pribehne k nám náš Nero.
Chvostom krúti, líže ruky,
brechá a vyskakuje,
zdá sa, že náš Nero ešte
viac sa než my raduje.
Na psa teraz posadí sa,
chlapec cestou znavený,
a náš Nero pod ním kráča
ako víťaz slavený.
Otec, matka sa už báli,
teraz radosť nastala.
Maminka by nášho Nera
za pol sveta nedala.
I my vieme dobre uznať
služby nášeho Nera,
preto ani jedon večer
neminie ho večera.

29. Neklad' špendlíky do úst.

Do not put pins in your mouth.

Mariška bolo veľmi rozumné dievčatko. Učila sa dobré. Učiteľ'ka ju mala ráda. Bola poslušná. Maminka i tatínek ju milovali.

Mariška ale mala jeden nedobry zvyk. Keď sa obliekala a vyzvliekala, vložila si špendlíky do úst.

Jedného dňa, keď chcela ísť spať, vyzvliekajúca sa, vloží si zas špendlíček do úst.

Cink! Uderilo čosi na oblok. Sklo s tabule v obloku rinčiac valí sa na zem.

Mariška sa l'akla. Špendlíček jej vklznul do hrdla.

Mariška bol'astne volala maminku, špendlíček tým viac sa zadrel do hrdla.

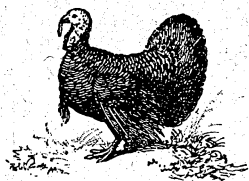
Nešťastná Mariška šesť dní sa trápila. Potom umrela.

Rodičia sa nad ztrátou dobrého dievčat'a rmútili.

rozumné dievčatko, *sensible little girl*, zvyk, *habit*, obliekala, *dressed*, vyzvliekala, *undressed*, vklznul, *slipped*, zadrel, *run in*, ztráta, *loss*.

□

Cvičenie ústne: Aké dievčatko bolo Mariška? Aký zvyk mala? Kam vložila špendlík? Čo sa stalo so špendlíkom? Čo sa stalo s Mariškou?

Ako voláš vtáka na tomto obrázku?? Ako menujeme samicu? Moriak "hudruje",

30. ŽELVA.

The Turtle.

Král zvierat, lev, ochorel. Želva to počula. “Ja som viae než lev”, povedala. — “Lev i kôň sa utopia vo vode. Ja žijem vo vode i na suchu. Ja som obojživelník. Ja som prezkumala vody do dna a zchodila doliny!”

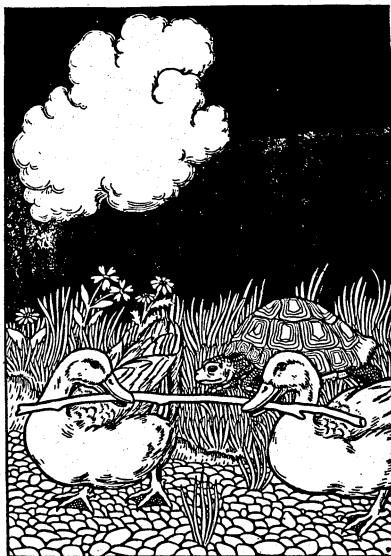
“Ach, keby si ty len vedela lietat', ako my”, povedaly jej kačky, keď ju počuly, “musely by t'a zvieratá zvolit' za svoju kráľovnu.”

“Nenaučily by ste ma vzniesť sa do povetria?”
Naučíme, to ľahko!”

Kačky vzaly do zobáku bukovú vetev.

“Zachyt' sa do nej zubami a drž sa mocne.” Povedely. Vyletely. Želva sa vznášala vo vzduchu. Hľadela na široký svet pod sebou.. “Hľ'a, naša kráľovná!” volaly divé husy nad nimi letiace.

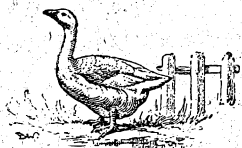
“Ďakujem!” Odvetila naradovaná želva. Otvorila ústa. Vetev jej zo zubov vykl'zla. Želva padla na kamenie a rozbila sa na omáčku.

kráľ, king, ochorel, got sick, utopia, will drown, obožžiteľník, amphibious animal, prezkúmala, explored, do dna, to the bottom, dólíny, valleys, vzniesť sa, to soar, bukový, beechen, vetev, branch.

Cvičenie ústne: Čo sa stalo levovi? Čo povedala želva? Čo hovorily kačky? Ako sa želva vzniesla do povetria? Čo sa s ňou stalo?

Čo je toto? Načo sa potrebuje husie perie? Čím sú naplnené periny?

31. Neposlušné deti iste si uškodia.

Disobedient children will hurt themselves.

Laštovička spravila si hniezdo pod strechou vysokého domu.

V hniezdečku byly štyri vajíčka.

Laštovička dlho ohrievala vajíčka svojím perím. Vyľahly sa časom z vajíček vtáčatká.

Nebolo im zima. Maminka vzala si ich v hniezde pod krídelká.

Kým maminka vtáčatká chránila, tatínek priňášal mušky na raňajky, obed i večeru. Nosil celý deň, pretože tie vtáčatká maly hlad celý deň.

Laštovičkám narastlo časom perie.

Teraz maminka mohla už odletet' a ist' mušky na obed pripravit'.

“Kvik—kvik—kvik!” volala maminka odchádzajúc vtáčkom.

“Kvik—kvik—kvik!” v reči laštovičiek znamená: “Detičky, neid'te z hniezda!”

Maminka vedela, že majú ešte prislabé krídelká.

Jedno vtáčatko podíva sa z hniezda. Tam vonku je tak krásne. Zdvihne sa na kraj.

“Kvi!” volajú bratříčkovia. To znamená “Spadneš!”

“Kvi—kvi! Ratujte! Ratujte! Počuly vtáčatká v hniezde. Potom bolo ticho.

Keď sa maminka vracala, videla už mrtvé vtáčatko. Smutila.

Neposlušné deti sú zármutok rodičom.

strecha, roof, vajičká, little eggs, ohrievala, warmed, maly hlad, were hungry, prislabé, too weak, zdvihne sa, rises, kraj, edge, ratujte, help.

Cvičenie ústne: Kde si zrobila hniezdo laštovička? Čím ohrievala vajička v hniezde? Kto prinášal mušky? Čo nariaďila matka vtáčatkám odchádzajúc? Čo sa talo neposlušnému vtáčatku?

Ako sa volá vták na tomto obrázku? Ako menuješ samicu?

Cvičenie pravopisné:

Nepíše sa “y” (ý).

1. Nikdy po mäkkých spoluhláskách: c, č, d, dz, dž, j, l', ň, š, ť, ž.

Cvičenie: Ako sa má písať? Matka šije, alebo matka šyje? — cibul'a, alebo cybul'a? — číslo, alebo čýslo? — divný, alebo dyvný? — dým, alebo dím? — život, alebo žyvot? — šidlo, alebo šydlo?

32. Slon a jeho opatrovník.

The elephant and his tender.

Na našom obrázku vidíme slona.

Slon je najväčším zverom na suchej zemi. Slony divoko žijú v Indii, v Azii. Slony sú veľmi užitočné zvieratá. Slon na našom obrázku volá sa Mogul. Jeho opatrovník volá sa Raja.

Podivajte sa na toho človeka. Na hlave nemá kloúk, ako my nosíme, ma ovinutú hlavu šatkou. Ruky má holé, ako by nemal košele. Miesto kabáta má akýsi plášť. Nohavice nenesí, ale má spodky. Punčochy nemá, má holé nohy. Namiesto topánok má akési dreváky.

Poviem vám rozprávku o tomto slonovi a jeho opatrovníkovi. Bolo to v Indii.

Slon, Mogul, mal rád svojho opatrovníka, Raju. Jedonraz v lese Mogul videl krdel divých slonov. Utiekol za nimi. Raja prišiel domu, bez slona. Pán mu nechcel veriť, že slon utiekol. Dal Raju do väzenia, kde musel ťažko robiť.

Páni šli raz na pol'ovačku. Raja musel ísť a nadháňat' im slonov. I pride im do cesty krdel' slonov. Raja poznal medzi nimi Mogula.

“Ja pojdem ku nemu!” povedel.

Nechceli ho pustit', bali sa, že slony ho zabijú. Raja ale šiel. Ako náhle sa ku slonovi priblížil, “pod' sem, Mogul, pod' sem”, zavola ho. Slon počujúc známy hlas svojho opatrovníka, zdvihol rypák, trúbil, ako by radost'ou volal:

“Vítaj, Raja, vítaj!” Mogul si kl'aknul, Raja sadnul naň a prišiel na ňom ku pol'ovníkom.

Indický miestodržiteľ, ktorý to vypravoval, o-milostnil Raju a tento za náhradu dostal svojho slona.

užitočné zviera, useful animal, šatka, shawl, holé, bare, košel'a, shirt, plášťik, little wrapper, nohavice, pants, spodky, drawers, dreváky, wooden shoes, krdel', herd, vitaj, welcome.

Cvičenie ústne: Akým zvieraťom je slon? Kde žije? Ako je oblečený opatrovník slonov? Kam utiekol slon? Čo sa stalo opatrovníkovi?

Čo vidíš na tomto obrázku? Ako voláme samca? Čo majú kačky na nohách.

Cvičenie. Ako máme písať? Matkyn odkaz, alebo matkin odkaz? — Mladuchin oblek, alebo mladuchyn oblek? — Hluchí l'udia neslyšia, alebo hluchý l'udia neslyšia? — Hluchý človek neslyší, alebo hluchí človek neslyší?

Napíšte, ktoré z horejších viet sú správne.

33. Buď láskavy ku zvercm.

Be kind to animals.

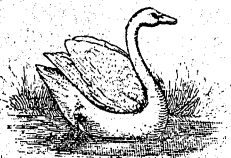
Jedon farmár mal veľ'kého psa. Ten pes sa volal Husár.

Svážali seno. Husár si l'ahol pod voz. Koleso mu prešlo prednú nohu. Husár bol'ast'ou vyl.

Helenka a Emma, farmarove dievčatká, l'utovaly Husára. Vzaly lieky, zaviazaly mu bol'avú nohu. Nebola zlomená, len poškrábaná. Husárovi sa noha za krátky čas zahojila.

Jednoho dňa Helenka a Emma išly do lesa na kvety. Číha na ne vlk. Dievčatká sa l'akly. Ostaly ako drevené zo strachu. Nemohly sa strachom hnúť. Zakryjú si tvár, aby nevidely vlka, keď na ne skočí. V tom čujú brechot a hluk. Podivajú sa, Husár skočil na vlka a dlávi ho. Vlk sa bráni, ale Husár je mocnejší. Vlk leží na zemi ani sa nehýbe.

Dievčatká utiekly. "Vidíte, detičky" povedala matka, "ako sa vyplatí byť láskavým k zvieratám."

Čo vidíš na tomto obrázku? Je to husa? Nie, to je vták väčší než husa. Volá sa labuť.

svážať, to haul in, seno, hay, prešlo, run over, l'utovať, to ply, zaviazaly, bandaged, poškrábaná, scratched, zahojila, healed, číhať, to lurk, drevený, stiff, brechot, barking, dláviť, to chock.

□

Cvičenie ústne: Čo mal farmár? Ako sa volal pes? Čo svážali? Čo sa stalo Husárovi? Čo urobily dievčatká? Ako sa im za to odslúžil pes?

34. PŠTROS.

The Ostrich.

“Ja som pštros! Ja som vel'ký vták. Že som vel'ký vták, nemusím povedat'. Na mne sa chlapani nosia ako na koni. Na vrabcovi sa chlapani nenosia. Husa je vel'ký vták, ale husa by chlapanca neuniesla. Ja som najväčší vták!

Ja som tak vel'ky ako kôň! Ja viem bežať rýchlejšie než kôň!” Pštrosy žijú divoko v Afrike.

“Keď som býval v mestečku **Podor**”, vypravuje istý cestovateľ, “videl som tam mnoho pštrosov. Dávali im žrát, boly dost' krotké. Posadil som na jedného pštrosa mladého černoča. Pštros obehnul s ním celú osadu. Posadil som k černochovi ešte druhého chlapanca, abych sa presvedčil, či pštros i dvoch unesie. Uniesol ich.”

Pštrosy žijú v Afrike, ale ich chovajú na farmách i v Kalifornii, v Amerike.

Načo ich chovajú? Aby sa chlapani mohli na nich

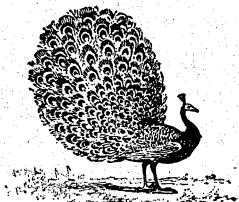
nosili? Nie. Pštrosie perie ozdobuje ženské klobúky, cení sa vysoko.

Videl si už dakedy pštrosie perie na klobúku?

husa, goose, žijú divoko, they live wild, mestečko, township, krotké, tame, presvedčiť, to convince, perie, feathers, ozdoby, ornaments.

Cvičenie ústne: Ktorý je najväčší vták? Kde žijú pštrosy? Čo urobil pštros s malým črenochochom? Uniesol i dvoch chlapcov? Načo chovajú pštrosov na farmách?

Ako menuješ tohoto vtáka?

35. Lepšia pomoc než útecha.

Help is better than consolation.

Bol raz jeden robotník, volal sa Kolesár. Mal dobré zdravie, mocné ruky. Uživil svoju rodinu, ženu i deti. Práce bolo dost'. Kolesárovi boli šťastní.

Vypuknul strajk. Prestala robota. Kolesárove peniaze sa minuly. Nemal čo jest'. Nastaly zle časy. Predal nábytok, stôl, stolky, kus po kúsku. Ostala mu prázdna izba. Mal zaplatiť rent, nájomné. Peniaží nebolo. Nastala v rodine bieda, hlad.

Kolesár mal dvoch susedov, jedného na pravom, druhého na ľavom boku.

Ide Kolesár ku susedovi na pravom boku. "Pomozte, sused, pomozte, vynahradím vám, keď budem zas robit'."

Teší ho ten sused: “Trpte, len trpte, sused, prídu lepšie časy. Mám vás rád, neukrivdil som vám nikdy, sme dobrí susedia, l’úto mi vás, ale pomôcť nemôžem. Bližšia košel’a než kabát, musím sa starať o svoju rodinu.” Tak mu povedel ten sused.

Odide Kolesár zarmútený. Slzy sa mu ligotajú v očiach. Stretne ho ten druhý sused.

“Ako žc sa máte, susedko. Ste akosi smutný! Čo je vám?”

Hovorí Kolesár, ako hladuje rodina, ako mu sused odoprel vypomôcť’.

“Načo sa rmútit’? Dnes mne, jutro tebe”, odpovie mu ten druhý sused. “Sme susedia. Pod’te, ja vám vypomôžem. Rozdelím sa s vami, ako by ste sa vy so mnou rozdelili.”

Vyjasni sa zarmútené oko Kolesárove. Nebolo by na svete biedy, keby všetci l’udia boli ako tento sused, povedá manželke. Lepšia je pomoc ako útecha

robotník, workingman, vypuknúť, to break out; predal, sold, nábytok, furniture, stôl, table, stolky, chairs, vynahradiť, to make up, neukrivdil som, did not wrong, rmútiť sa, to grieve.

□

Cvičenie ústne: Ako sa viedlo Kolesárovi, keď bolo dosť roboty? Ako, keď vypuknul strajk? Čo mu povedel sused na pravom boku? Čo mu povedel ten druhý sused?

Sup. (Vulture.)

36. Naučí sa zajac spievať?

Can a rabbit learn to sing?

“My máme kanárka”, povedá Janko kamarátovi. “Náš kanárik veľmi pekne spieva!”

“My máme dvoch”, odpovie mu tento, “keď sa jedon ž nich ozve, druhý mu hned' odpovedá. “Čím hlasnejšie spieva ten jedon, tým viac ho ten druhý chce prekričať. My sa učíme vo škole spievať. Keď spievame

me doma, naše kanárky spievajú tiež!”

Jedon raz deti šly zo školy. Na kraji lesa videly zajaca. Deti si spievaly; ako sa vo škole učily. Zajac neutiekol.

“On sa chce naučiť spievať” povedá Jurko.

Kedykol'vek deti šly zo školy a spievaly si, vyšiel zajaček z pod plota a poslúchal.

Deti ho nepočuly nikdy spievať.

Zajac sa nenaučí spievať. Ale i zajac musí mať rád spev.

ozve sa, sings, odpovedá, answers, kraj,
edge, les, woods, neutiekol, did not run
away, plot, fence, posluchal, was listening

□

Cvičenie ústne: Čo povedal Janko kama-
rátovi? Čo mu ten odpovedel? Čo videly
deti, idúc zo školy? Odkiaľ vyšiel zajac?

Čo je toto?

37. Najlepší skutok.

The best deed.

Istý otec zostárnul, potom ochorel. Myslí, že už umre. Zavolá svojich synov. Mal troch. Rozdelí im majetok a dá im požehnanie.

“Deti moje, nedal som vám všetko. Mám ešte jeden drahocenný poklad, dám ho tomu z vás, kto za jeden týždeň urobí najpeknejší skutok. Id'te, vrat'te sa zas ku mne za týždeň.”

Synovia šli a vrátili sa, ako otec kázal.

“Otče”, povedá najstarší, vrátiac sa. “Stretnul som človeka, niesol veľký diamant. “Podrž mi tento drahokam”, hovorí ten človek, “kým sa vrátim.” Nevidel nás nikto. Nepýtal poistenky, ani som mu jej nedal. Mohol som si diamant podržať. Ja som mu ho vrátil, keď si cudzinec ten preň prišiel. Či nie je to pekný skutok, otče?”

“Synu môj”, odpovedal otec, “zrobil si povinnosť! Nebol by si poctivým, keby si nebol diamant navrátil!”

Druhý syn vypravuje takto:

“Otče, idem vám po brehu veľkej rieky. Spadne do nej chlapec. Plavat’ neviem, ale vidiac nešťastie, skočím do vody. Nebezpečenstvom vlastného života zachránim to diet’a. Otče, či to nebol skutok pekný?”

“Blahoželám ti”, povie otec, chytiac ho za ruku, “urobil si čin, za ktorý t’a svedomie vždy bude chváliť.”

A teraz ten tretí syn sa ozve.

“Ja som nevykonal žiadneho hrdinského skutku”, povedá.

“Povedz nám predsa”, povzbudzuje otec, “čo si zkusil v tom týždni.”

“Neviem ničoho. Rozmýšľal som o tom, prečo ma Andrej Smolko nenávidí. Neukrividil som mu nikdy ničím. A robí mi predsa, kde len môže, škodu. Minulý týždeň vidím ho opitého spát’ na brehu rieky. Spiac privalil sa ku koncu brehu. Nech sa raz obráti. strmou skalou spadne do vody, utopí sa. Dobre tak. myslím si, bude ti odmenou za krivdy mi robené. A predsa nedobre, pomyslím si za chvíľu.

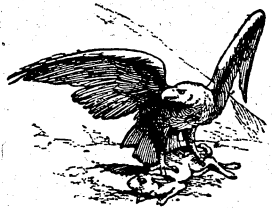
Priblížim sa potichúčky k nemu, chytím ho za kabát, odtiahnem od brehu, vzbudím, upozorním na nebezpečenstvo, v akom sa nachodí, a odidem.”

Umierajúci otec objal syna, povediac: “Tebe patrí poklad. Nepriateľ’om odpustiť a pomôcť je najpeknejší skutok.”

rozdeliť, divides, požehnanie, blessing, dra-
hocenný, precious, poklad, treasure, po-
drž, keep, povinnosť, duty, poctivý, hon-
est, plávať, swim, nebezpečenstvo, peril,
blahoželám, I congratulate, hrdinský,
heroic, škoda, harm, strmý, steep.

Cvičenie ústne: Čo dal chorý otec deťom?
Čo im povedal? Čo vyp:avoval najstarší
syn? Čo povedal ten druhý? Čo povedal
ten tretí? Ktorý syn obdržal poklad?

Orol. (Eagle.)

Cvičenie pravopisné:

Nepíše sa “y”

2. Nikdy po spoluhláskách mäkkých, ktoré síce v písme ne-
označujú sa háčkom, mäkčeňom, ale mäkke sa vyslovujú.

Cvičenie: Ako sa správne píše? dieťa, alebo dyeťa? —
nikto, alebo nykto? — nikde, alebo nykde?

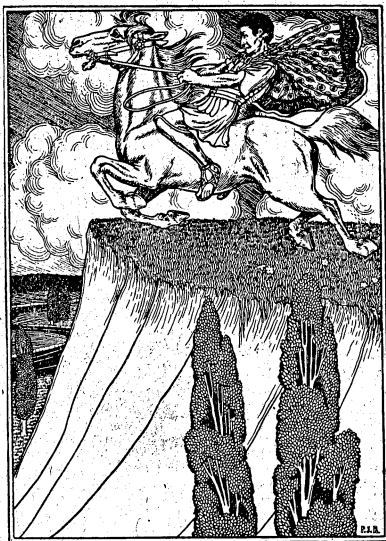
Pamätaj: Keď po n, d, t, nasleduje samohláska e, i, (í),
vyslovujú sa n, d, t, ako ň, ď, ť. (Výnimka: ten).

Príklady: Píš nebo, vyslov ňebo. — Píš nikdy, vyslov ňikdy.
— Píš telo, vyslov telo.

Udaj príčinu, prečo sa nesmie písať dety, ale sa musí pí-
sať deti.

38. Splašený kôň.

The frightened horse.

Bol raz jedon kráľ' meno-
val sa Antioch. Ten kráľ'
mal koňa. Svojho koňa An-
tioch vel'mi miloval, krmil
ho vlastnøručne. Dával mu
oves a seno. Kôň má rád o-
ves, žerie i trávnu. Kôň mä-
so nežerie. Kôň je verné
zvieru, Kôň mal Antiocha,
svojho pána, rád.

Jedon raz vypukla vojna.
Antioch išiel na svojom ko-
ni do vojny. Nepriatel'ský
vojak približil sa tajne ku kráľ'ovi a prebodnul ho
mečom. Kráľ Antioch spadnul s koňa mrtvý. Teraz
vojak, čo kráľ'a prebodnul, vyskočil na kráľ'ovho
koňa a utekal. Kôň cítil, že jeho pán na ňom nesedí.
Splašil sa. Vojak ho zdržoval, ale udržat' ho nemo-
hol. Kôň pribehol ku vysokému brehu. Skočil s ne-
priatel'ským vojakom do priepasti. Zabil seba, za-
bil i vojaka.

Tak pomstil verný kôň smrt' svojeho pána, po-
vedali vojaci.

krmil, fed, vlastnoručne, with his own hand, oves, oats, seno, hay, priblížil, approached, prebodnul, pierced, meč, sword, mŕtvý, dead, vyskočil, leaped, priepasť, abyss, pomstil, avenged.

Cvičenie ústne: Čo miloval kráľ Antioch? Kam išiel Antioch na svojom koni? Čo urobil nepriateľ'ský vojak kráľ'ovi? Čo urobil kráľ'ov kôň nepriateľ'skému vojakovi?

Čo vidíš na tomto obrázku? Čo žerú husenice? Husenica sa obvinie vláknom, menuje sa potom pupa.

39. Milosrdná Mariška.

The charitable Mary.

Mariška bola dobrá žiačka. Išla zo školy. Niesla si ešte kúsok chleba v košíčku. Ostalo jej z obeda. Ponáhl'a sa domu, pretože v jaseňi sa časně ztmieva. Idúc pred kostolom, na schodách vidí sedet' malé dievča. Prší, dievča premoklé do kože trasie sa zimou.

“Čo tu robíš?” Pýta sa Mariška.

“Čakám na svoju maminku!”

Kde je tvoja maminka?”

“Vyniesli ju dnes odtial na cintorín!”

“Keď ju vyniesli na cintorín, musela byt' mŕtvá. Z cintorína sa ti viac nevráti. A kde ti je tatínek?”

“Maminka mi povedala, že išiel do neba!”

“Ubožiatko, nemáš tatínka ani maminky! Máš snad' hlad?”

“Áno, som lačná!”

“Tu máš kusok chleba! Jedz! Teraz vstaň, poď so mnou. Mám dobrú maminku, dá sa ti najesť, spraví ti postielku. Budeš mi sestričkou. Budeš u nás bývať.” Mariška vzala dievčatko za ruku, išla s ňou domu.

“Maminka, viem ti sestričku, nema maminky ani tatínka, pravdaže jej budeš maminkou?” Povedá Mariška. “Povedáš, že Pán Boh požehná tých, čo pomáhajú núdznym!”

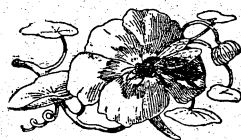
Sirota od tej chvíle patrila k rodine.

Mariškina matka je chudobná, ale milosrdná žena. Mariška bude, ako je jej maminka.

v košíčku, in little basket, ostalo, it was left, stmieva sa, it is dark, prší, it rains, premoklé, wet through, cintorín, cemetery, lačná, hungry, patrila, belonged to,

Cvičenie ústne: Odkiaľ išla Mariška? Čo videla pred kostolom? Čo sa pýtala premoklého dievčatka? Kde boli rodičia dievčatka? Kam vzala Mariška sirotu? Kam patrila potom sirota?

Videl si už dakedy včelu? Ako voláme koš, v ktorom bývajú včely?

Cvičenie pravopisné:

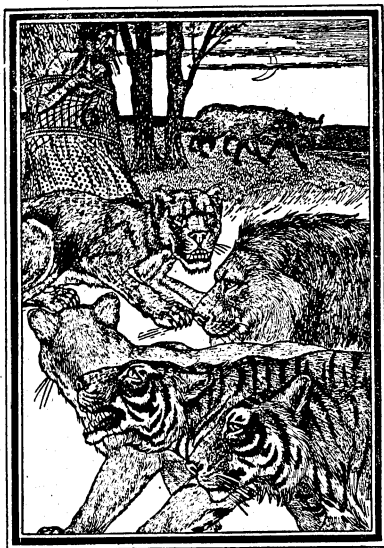
Píše sa “y” v príponách.

a.) Strom— stromy. — Dom— domy. — Dvor— dvory. Hrob— hroby. Ale Stolár— stolári. — Súsed— súsedí. Pán— páni.

Píše sa “y” v množnom počte neživotných mužského rodu, ale píše sa “i” u životných.

40. Vďačný lev.

The grateful lion.

Na našom obrázku vidíte zvery. To sú levy. Levy sú ukrutné zvieratá.

Keď sa dobre podívate, na ľavej strane obrázku vidíte ženu priviazanú ku stromu. To je otrokyňa. Otroci boli ľudia, ktorých majiteľ kúpil a predal, ako sa mu páčilo. Majiteľ mohol svojho otroka zabiť.

Jedon človek mal otrokov. Keď ho niektorý neposluchol, dal ho bičovať. Otroci toho majiteľ'a nemali radi. Utekli, keď mohli. Jedon raz utiekla tomu majiteľ'ovi otrokyňa. Skryla sa v jaskyni. Prišiel do jaskyne lev, mal v nohe striel'ku. Žena sa leva bala, keď jej ukázal ranenú nohu, vytiahla mu striel'ku, obviazala ranu. Lev jej za to bol vďačný.

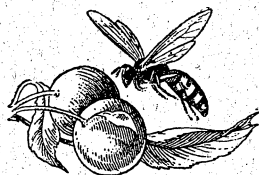
Priniesol jej zabitú ovcu. Žena sa najedla. Neskoršie otrokyňu našiel jej majiteľ'. Dal ju priviazať ku stromu, aby pomáľy umrela, alebo aby ju divá zver roztrhala. Lev ženu chránil pred inými

i živil ju. Keď sluhovia prišli, aby jej mrtvolu zahrabali, a videli, že ju lev chráni, oznámili to majitel'ovi. Ten jej daroval život. Nemohol byť ukrutnejším človek ako lev.

lev, lion, priviazanú, tied to, otrokyňa, slave woman, páčiť, to please, bičovať, to whip, striel'ka, arrow, ranený, wounded, jaskyňa, cave, ovcu, sheep, roztrhať, to tear, mrtvola, corps, zahrabať, to bury.

□

Cvičenie ústne: Aké zvery vidíme na obrázku? Koho vidíte priviazaného u stroju? Kto boli otroci? Čo urobila otrokyňa? Kto prišiel k nej v jaskyni? Čo urobila otrokyňa levovi? Akým jej bol zato lev?

Ako sa volá hmyz na tomto obrázku? Zhotovuje osa tiež mäd ako včela? Nie. Má osa tiež žihadlo? Áno.

41. Prácou chudobný zbohatne!

Zahál'kou boháč zchudobnie!

Labor make us rich, idleness makes us poor.

Starý Ludvik mal dvoch synov. Šimko bol robotník a Gustáv bol kupec.

Otec zanechal synom dva voly a dve husy. Viac nemal.

“Ja si vezmem voly”, povedá Gustáv, “som v obchode, treba mi záprahu. Ty si vezmi husy!”

Uspokojí sa Šimko.

Gustáv sa rád pobavil. “Som mladý,” povedal,

“musím užiť sveta, dokial vládzem.” Baval sa. Obchod zanedbal. Potom predal voly.

Šimko medzitým usilovne pracoval. Husičky sniesly vajcia. Vyliahly sa husiatka. Mal ich celý krédel. Na zimu, keď dorastly, husy predal, kúpil si teliatka. Dochoval z nich volky. Ostalo mu ešte peňazí. Kúpil si kus pol'a. Zoral, zasial. Pán Boh požehnal úrodu. Šimko predal obilie. Prikúpil pol'a. Stal sa majetným človekom.

Jednoho dňa zavíta Gustáv.

“Bratričku, zle sa mi darí. Pomož mi. Zbohatnul si.” — “Pomôžem, pomôžem”, odpovie mu brat Šimko. “Vezmi si dve husy, dám ti ich. Zdedil som tiež tol'ko. Prácou som prišiel ku majetku. Vezmi si dve husy, rob ako ja, budeš mať ako ja.”

Šimko prácou zbohatnul, Gustáv zahál'kou zchudobnel.

robotník, workingman, kupec, merchant, zanechal, left, som v obchode, I am in business, záprah, team, pobaviť sa, to amuse, užiť, use, vládzem, I am able, zanechal, neglected, krédel, flock, úroda, crop.

Cvičenie ústne: Čo zanechal otec svojim synom? Čo si vzal Gustáv? Čím sa uspokojil Šimko? Ako sa darilo Šimkovi? Čo sa stalo s Gustávom? Čo mu nabídnul Šimko?

Ako sa volá tento brúk? Čím sa živí kobylky? Listím, trávou, bylinami. Kobylky lietajú ďakedy kréde. P'om, že zastieňa slnce. Sožerú celú úrodu na poli.

42. Zajac a kuroptva.

The rabbit and the partridge.

“Pospi si, zajačku, pospi si, dám pozor! Keby ti nebezpečenstvo hrozilo, vzbudím t'a!” Povedala kuroptva zajacovi ležiacemu v tráve.

Sedliak pokosil obilie, ale d'atelina, fazole, hrách, ogurky, rajské jabl'čka boli ešte na poli.

“Ďakujem, paní kuroptva, ale ochrany tvojej nepotrebujem”, povedel zajac.

“Mám rýchle nohy, chlapani ma nedohonia. Moje bystré ucho zasluchne zďaleka psa. Pod zemou mám skrýšu, tam sa pol'ovník nedostane. Som bezpečný!”

“Kebysi bol ako ja, verím, že by si nepotreboval ochrany. Mne pes neubliží, brok ma nezastihne. Čoho sa mám obávať?” Povedala kuroptva.

Haf! Haf! Haf! Bližia sa psy. Zajaček uteká. Prv než skočí do diery, pes ho dostihne.

“Vidíš, aký si istý!” smeje se mu kuroptva a vyletí vysoko.

V tom švihne nad ňou jastráb a chytí ju pazúrami, zadlávi.

Pred smrťou ani dobrý sluch, ani rychlé krídlo neochráni!

pospi si, take a nap, dám pozor, I will watch, obilie, grain, d'atelina, clover, fazuľa beans, hrách, peas, ogurky, cucumber, rájské jablká, tomatoes, ochrana, protection, nedohonia, will not overtake, skrýša, hiding place, brok, shot.

□

Cvičenie ústne: Čo povedala kuroptva zajacovi? Čo bolo ešte na poli? Čo odpovedel zajac? Čo sa stalo zajacovi? Čo sa stalo kuroptve?

Čo vidíš na tomto obrázku? Počul si už dakedy cvrčka? Nevidel si ho ešte? Hudie si celé leto. Býva dakedy i v domoch?

43. Mrtvý vtáčik.

The dead little bird.

Anička plakala.

“Čo ti je, diet'a?” Pýta se jej matka.

Anička otvoriac dlaň, ukáže maminke mrtvého vtáčka.

“Ubohé vtáčatko”, povie maminka, “ale neplač nič, kúpim ti iného, bude ešte peknejší. Utri si tvár, nepláč!”

“Dali ste mi cukru pre vtáčka, ja som mu ho nedala, ale sama som cukor zjedla.”

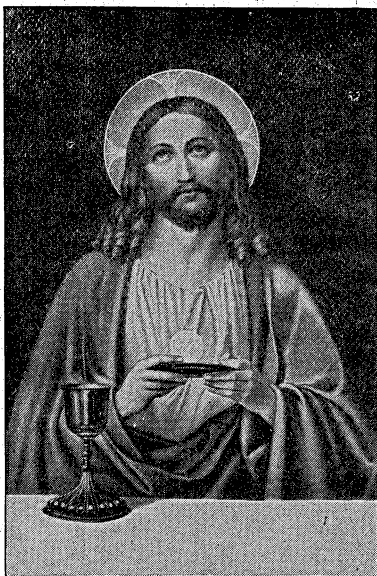
“Ani tak neplač, diet'a moje.”

Ale Anička nedala sa utíšiť.

Ako to bude bolet' diet'a, keď mu umre mamin-ka, ktorú diet'a často zarmucovalo.

44. ZELENÝ ŠTVRTOK.

Maunday Thursday.

Blížila sa Vel'ká Noc Kristus Pán povedel učeníkom svojim: "Id'te, pripravte mi bäránka. A keď prišla hodina, sadol si za stól a dvanásť učeníkov s ním. Potom vzal chlieb, povedel: "Toto je telo moje", premenil ho na svoje telo, lámal a dával učeníkom svojim.

Nato vzal kalich s vínom povedel: "Toto je krv moja." Premenil vino na svoju krv. Dal pit' z toho kalicha svojim učeníkom.

Potom povedel: "To čiňte na moju pamiatku!"

A keď jedli, Kristus riekol: Amen, pravím vám, jeden z vás ma zradí. A Judáš sa pýtal: Som to ja Majstre? A Kristus mu povie: Tys' to riekol.

Na Zelený Štvrtok ustanovil Kristus Pán svätú velebnú Sviatosť Oltárnu.

Na Zelený Štvrtok ustanovil Kristus Pán Svätú omšu.

Slovenská Čítanka.

POSLEDNÁ VEČERA.

SOM TO JA, MAJSTRE?

Veľká Noc, Easter bäránka, lamb, lámal, divided, premenil, changed, pamiatka, memory, Posledná Večera. Last Supper, ustanovil, instituted, Sviatost Oltárna, Blessed Sacrament.

Cvičenie ústne: Čo nariadil Kristus Pán učeníkom? Čo vzal Kristus Pán do svojich rúk? Čo povedel nad chlebom? Čo sa stalo z chleba? Načo premenil Kristus víno? Čo ustanovil pri Poslednej Večeri?

Čo vidíš na tomto obrázku? Čo voláme obojživelníkom? Kde žijú želvy? Niektorá želva váží až 600 funtov. Anglicky? Turtle.

45. NÁLEZ.

The discovered box.

Zhorel dom. Museli strhnúť murované steny, aby nespadly a nezabily niekoho. Jedon robotník uderiac sekerou do steny, objavil plechovú nádobu, naplnenú striebornými peňazmi. Hodil si ju do vreca a odniesol po robote domov.

“Nemusíme viac robiť, sme bohatí”, povedá svojej chudobnej matke, ukážuc hromadu peňazí.

“Vyrobil si to ty?? Pýta se ho matka.

“Nevyrobil, ale je to naše. Našiel som to!”

“A nevieš, komu to náleží?”

“Lístok je v bedničke, Jozef Horár na ňom napísané. Kto je Jozef Horár?”

“Áno, býval v dome tom kedysi Horár. Pamätám sa, prišiel o rozum a umrel už dávno.” Povie matka. “Teda peniaze sú naše.”

“Nie”, hovorí matka. “Horár zanechal dve deti, dievčatá, jedna umrela, druhá sa vydala za pisára, ktorý jej zanechal tri deti, keď umrel. Peniaze prináležia tejto.”

“Vidíš, diet’a moje, nerobili by sme spravodlivo, keby sme si peniaze nechali!”

Neprivlastni si nič cudzieho.

Zhorel, burnt down, strhnúť, to tear down, steny, walls, sekera, axe, objavil, discovered, plechová bednička, tin box, vrece, bag, hromada, pile, vyrobil, earned, prišiel o rozum, lost his reason, vydala sa, married, pisár, clerk.

Cvičenie ústne: Čo museli strhnúť, keď zhorel dom? Čo objavil robotník? Čo bolo v bedničke? Čo urobil s bedničkou? Čo mu povedala matka? Komu prináležaly peniaze?

Kde sa zdržujú žaby? Ktorú časťku zo žaby jedia ľudia? Anglicky?

Cvičenie pravopisné.

b.) Ryba— ryby. — Žena— ženy. — Cesta— cesty. — Jahoda— jahody. — Škola— školy.

Podstatné mená ženského rodu končiace na tvrdé “a” majú v genitíve jednotného čísla a v množnom čísle “y”.

Cvičenie: Ako sa má písať? — Kravy sa pasú na lúke, alebo kravi sa pasú na lúke? — Dve zahrady, alebo dva zahradi? — Hviezdy, alebo hviezdi? — Kvetiny, alebo kvetini?

46. VEL'KÝ PIATOK.

Good Friday.

Bol piatok po poslednej večeri.

Židia sviazali Pána Ježíša a priviedli ho ku Pilátovi, aby ho na smrť odsúdil. Pilát zastupoval rímskeho cisára v Jeruzaleme.

Židia volali: “Ukrižuj! ukrižuj ho”!

Pilát odpovedel: “Ja žiadnej viny na ňom nena-
lezám.” Ale Židia ešte viac kričali: “Ukrižuj, ukrižuj ho! Ak ho neodsúdiš, nie si

priateľ cisárov!”

Pilát nechcel Krista Pána na smrť odsúdiť, ale ho chcel zachrániť. Preto rozkázal ho potrestať. Myslel, že sa Židia s tým uspokojia, a potom že ho prepustí.

Vojaci vyviedli Krista Pána na dvor radnice, svolali vojakov a bičovali ho. Uplietli z trnia korunu, vtlačili mu ju na hlavu, bili hlavu jeho pálicou a vysmievali sa mu — kl'akli pred ním na kolenná. “Zdravý buď kráľu židovský!” Volali.

Keď Krista Pána zbičovaného, s trňovou korunou pred Piláta zas priviedli, povedel súdca, ukazujúc na Krista: “Ajhl’a človek!”

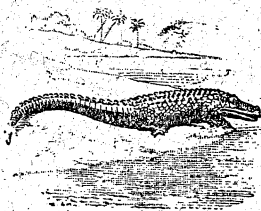
Chcel im tým povedet’, majte s ním už milosrdenstvo, už je dost’ potrestaný, veď je to predsa človek! Ale oni ešte viac kričali: Ukrižuj ho, ukrižuj ho. Pilát im urobil po vôli, odsúdil Krista Pána.

A keď sa mu naposmievali, vyviedli ho na horu Kalvariu. Tam ho ukrižovali.

To sa stalo v meste Jeruzaleme. Deň ten menujeme Vel’ký Piatok.

sviazať, to bind, zastupoval, took place, cisár, emperor, ukrižuj, crucify, vina, guilt, neodsúdiš, will not find him guilty, obžalujú, will accuse.

Cvičenie ustne: Ktorý deň priviedli Židia Krista Pána sviazaného ku Pilátovi? Ako volali Židia? Čo im odpovedel Pilát? Prečo odsúdil Pilát nevinného Krista Pána? Čo urobili vojaci Kristu Pánu?

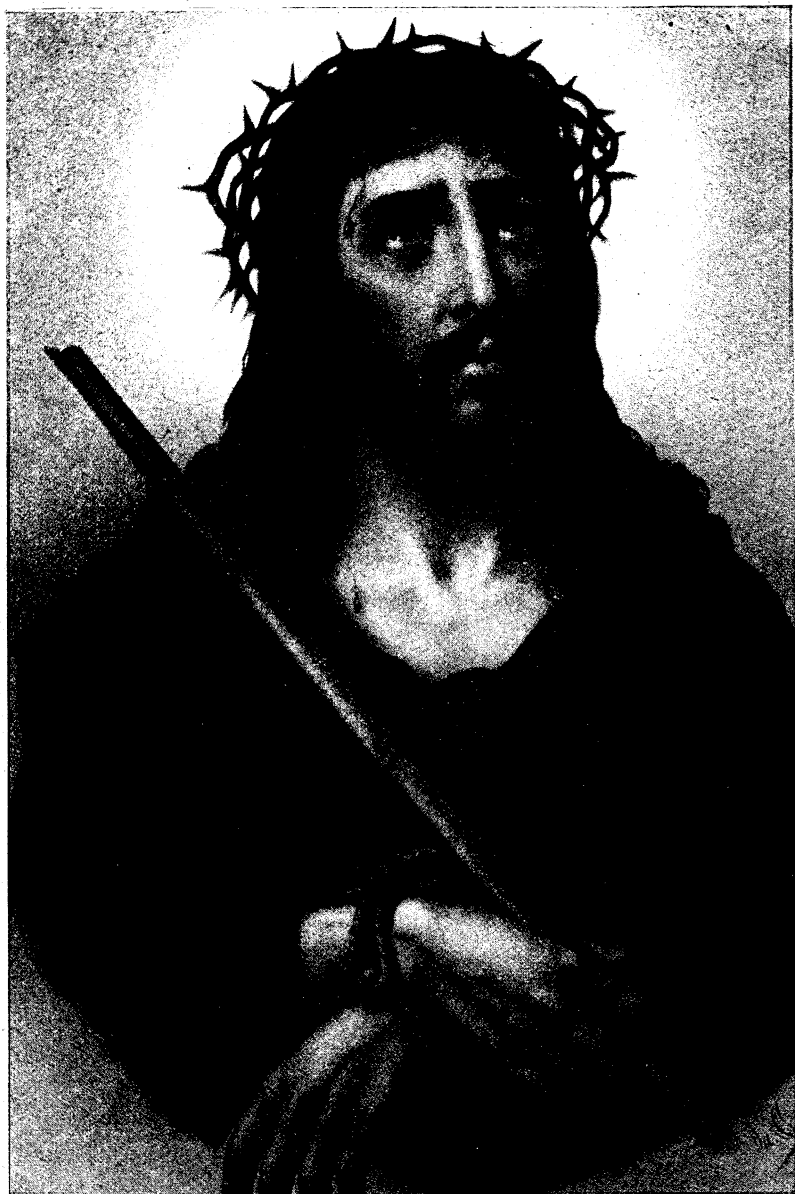
To je krokodil. Krokodil merá na 15 stóp.

Cvičenie pravopisné.

c.) Dobrý žiak. — Starý strom. — Biely kôň. — Mocný chlap.

Prídavné mená, ktoré sa poťahujú na mužský rok, v jednotnom čísle, jak majú tvrdé zakončenie, majú “ý” (y).

Cvičenie: Ako sa má písať? — Môj otec je chudobný, alebo chudobní? — Žiak je pilný, alebo žiak je pilní? — Ty si poctivý, alebo ty si človek poctiví?

Čítanka.

AJHL'A ČLOVEK!

47. NETRAPTE ZVIERATÁ.

Do not torture animals.

Viktor a Tomáš boli dobrí chlapci. Išli raz zo školy. Stretol ich pes. Na krku mal provaz. Akiste sa utrhnuť od búdy. Jazyk mal vypl'azený. Chvost mu visel na zem. Penilo sa mu z pysku.

Viktor a Tomáš sa psovi vyhli, a on si ich ne-
vyšimnul. Chlapci prišli bez úrazu domov.

Karlík, ich sused, šiel tiež zo školy. Šiel za Vik-
torom a Tomášom. Ten na psov na ulici často hádzal
kameňom. Vidiac psa proti sebe, zdvihol zas kameň
a hodiac ho, psa trafil. Pes zdvihnuť hlavu. Vyskočil
na Karlíka a pohryzol ho veľmi.

Karlík ochorel, pretože pes bol besný. Dlhý čas
mysleli, že Karlík z toho umre. Lekári ho vzali do
ústavu, kde dlho visel medzi životom a smrťou. Ko-
nečne umrel.

Stretol, met, krk, neck, provaz, rope, utr-
hnul sa, broke loose, búda, pen, vypl'aze-
ný, hanging out of mouth, chvost, tail, pe-
nilo sa mu z pysku, was frothing from his
mouth, vyhli sa, kept out of the way, bes-
ný, mad, ústav, institute.

□

Cvičenie ústne: Čo stretli Viktor a To-
máš? Čo mal pes na krku? Kade bežal
pes? Čo urobil Tomáš a Viktor? Čo uro-
bil Karlík? Čo mu urobil pes? Aký bol
pes? Čo se stalo Karlíkovi?

Toto je morská ryba. Volá
sa žralok. Zožerie člove-
ka. Anglicky? Shark.

48. VEL'KÁ NOC.

Easter.

Krista Pána odsúdili na smrť v piatok. Tohože dňa ho ukrižovali. Keď Kristus Pán na križi umrel, v piatok ho hneď do hrobu vložili. Prvý deň bol Kristus Pán v hrobe v piatok. Druhý deň bol v hrobe v sobotu. V sobotu, druhého dňa, povedali Židia Pilátovi, ktorý Krista Pána dal ukrižovať: “Rozpomenuli sme sa, že ten ukrižovaný povedal, že tretí deň vstane z mrtvých.

Rozkaž, aby vojaci striehli hrob!” Pilát im povedal, “máte stráž, urobte si, ako sa vám páči.” A oni postavili ku hrobu vojakov, a zapečatili hrob.

Prvý deň po sobote prišli ženy ku hrobu.

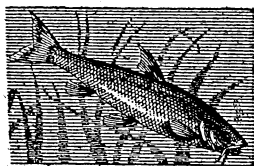
Videly anjela, ktorý im povedal: “Nebojte sa, Ježiša hľadáte, vstal, niet ho tu! Hľ'a, miesto, kde ho položili. Id'te, povedzte učeníkom jeho i Petrovi, že pride do Galiley, kde ho uvidíte.

Noc, v ktorú Kristus Pán vstal z mrtvých, je noc slavná, vel'ká, preto sa volá Vel'ká Noc.

vložili, deposited, rozpomenuli sme sa, we remember, z mrtvých vstane, will rise from dead, striehli, watched, stráž, guard, zapečatili, sealed.

Cvičenie ústne: Ktorý deň Kristus Pán umrel? Ktoré dni bolo telo Krista Pána v hrobe? Čo povedali Židia Pilátovi? Čo im ten odpovedel? Čo videly ženy u hrobu? Čo im anjel povedal?

Ryba nemá nohy, má plútvu. Ako sa volá táto ryba?

49. Modlitba je dobrá, ale almužna je lepšia.

Prayer is good, alms are better.

“Andrej a Anton, id'te na svätú omšu,” kázala matka svojim det'om.

Sobrali sa, išli. Jedon i druhý vo vačku má desiak — Dime.

“Ja si zaň kúpim lobdu, budem sa hrát’”, povedá Andrej. “A ja kúpim ballón, pustím ho vysoko.”

“Dajte mi almužnu, som vel'mi lačný!” hovorí im človek v otrhanom obleku.

Andrej siahne do vačku. “Keby som mal cent, rád by som ti hõ dal, ale mám len desiak, ten ti dat' nemôžem.”

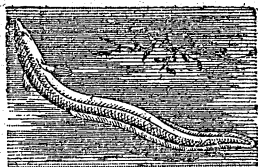
Anton sa podíva, l'úto mu človeka. Vytiahne svoj desiak, vloží ho chudobnému do ruky.

Obe deti vojdú do kostola. Modlia sa pobožne, ale Antonovi hovorí srdce, “dobre si urobil, dal si núdznemu almužnu!”

omša, Mass, vo vačku, in pocket, lobda, baseball, lačný, hungry, otrhaný, shabby, siahne, reaches, ľúto mu, he is sorry, po-
božne, devoutly, núdzny, needy.

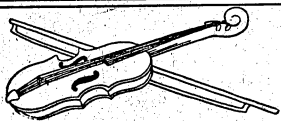
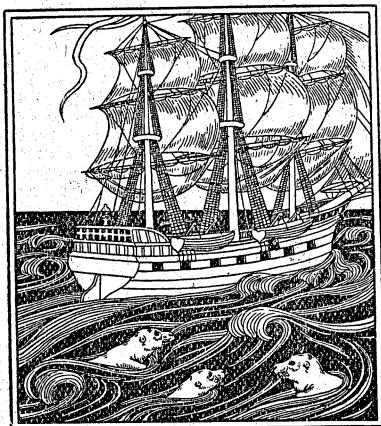
Cvičenei ústne: Kam šli Andrej a Anton?
Čo mali vo vačku? Čo si chcel kúpiť An-
drej? Čo Anton? Čo pýtal človek od nich?
Čo mu povedal Andrej? Čo Anton?

Táto ryba sa volá úhor.

50. LOĎ.

The ship.

fúkal, zahnal loď ku brehu.”

Podivajte sa na tento obrázok. Predstavuje
nám loď, ako veľkú truhlu. Na lodi vidíme vysoké
stĺpy, ako stromy. To sú st'ážne. Na st'ážňoch po-

“My sme si urobili dnes
loď”, chváli sa Jurko. “Vo-
zili sme na nej nášeho psa.”

“Ako ste si urobili loď?”

“Vzali sme truhlu, polo-
žili nášeho psa do nej, hodi-
li sme truhlu do vody. Mali
sme loď.”

“Taká loď ide vždy len
dolu vodou. Nevráti sa ku
brehu, odkiaľ vyšla.”

“Pribili sme na truhlu
dáždník, vietor do plátna

stavené sú plachty. Do tých sa opre vietor a ženie loď. Chlapi, plavci, na lodi môžu obrátiť plachty, ako chcú, a loď pláva, ako ľudia si žiadajú.

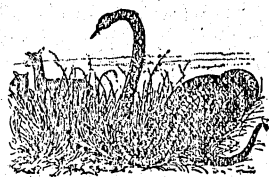
Taká loď, ktorú vietor opierajúci sa do plachiet ženie, volá sa plachetník.

Niektoré lode majú po boku kolesá alebo vzadu šrôby, ktoré otáča pára. Také lode volajú sa parolodmi alebo parníkmi.

loď, ship, chváliť sa, to boast, truhla, trunk, nevráti sa. will not return, breh, shore, dáždnik, umbrella, fúkať, to blow, s'ťažnosť, mast, plachty, sails, plachetník, sailboat, šrôb, screw, vzadu, in the rear, otáča, turns, parolod, steamship.

Cvičenie ústne: Čo si urobil Jurko? Ako si zrobili loď? Čo pribili na truhlu? Čo nám predstavuje náš obrázok? Ako sa volajú vysoké stĺpy, na ktorých sú plachty? Čo voláme plachetníkom? Čo je parolod?

Toto je veľmi veľký had. Býva až 38 stôp dlhý. Ovinie sa okolo jeleňa i tigra a zabije ich. Volá sa hroznýš. (Boa.)

d.) Mužovia písali. — Ženy písaly. — Deti písaly. — Ženy jedly. — Deti jedly.

Slovesá v minulom čase, keď sa potahujú na ženský a stredný rod životných, končia sa s 'y'.

Cvičenie: Ako sa má písať? — Otcovia spievali, alebo spievaly? — Matky spievali, alebo spievaly? — Deti spievali, alebo spievaly? — Knihy so stolu spadli, alebo knihy so stolu spadly?

51. NEBER CUDZIE VECI.

Do not steal.

Rudolf, mladý krajčír, šiel na pol'ovačku. Chodil dlho lesom, neprišlo mu nič na ránu. Zpotil sa, bol smädným. Vyjdúc z lesa, stojí u zahrady. Na stromoch červená sa mnoho hrušiek. Rudolf preskočil plot, vyliezol na strom, natrhal si hrušiek. I priženie sa zahradníkov pes a brechá a brechá na neho. Rudolf skočí so stromu, namieri flintou na psa a ten sa vál'a na zemi v krvi pôstrelený. Pribehne zahradník, kričí na Rudolfa. Ten rozhnevajúc sa, vystrelí na zahradníka, zastrelí i toho.

Rudolf išiel domu, ale neuniknul trestu.

Prišli večer strážnici, arrestovali ho. Súd odsúdil Rudolfa na dvadsať rokov do väzenia.

Naučte sa z toho: Neber cudzie veci.

šiel na pol'ovačku, went hunting, neprišlo mu nič na ránu, did not get chance to shoot, červenajú sa, are looking red, priženie sa, comes running, smädný, thirsty, brechá, barks, namieri, points, neunikne, does not escape.

□

Cvičenie ústne: Kam šiel Rudolf? Aký bol? Čo videl na strome? Kam vyliezol? Kto sa prihnal? Čo urobil psovi? Čo urobil zahradníkovi? Koho zastrelil Rudolf? Čo mu zato urobili?

Tento had sa volá zmijsa.
Je veľmi jedovatý.

52. OSOL OBLEČENÝ V KOŽI LEVOVEJ.

The ass dressed in lion's skin.

Jedon človek rád chodil na pol'ovačku. Zcestoval všetky diely sveta. V Euro-pe striel'al medveďov, v A-zii tigrov, v Afrike levov. Pochodil Ameriku i Au-straliu. V Afrike zastretil veľ'kého leva. Kožu levovu priniesol domov, chcel si ju dať vypchat'.

Osol zbadal kožu levovu, obliekol si ju a volal. "Ja som lev, ja som kráľ' zve-rov!"

Mnohé zvieratá l'akly sa pred týmto preoblečeným oslom. Líška tiež počula, ako osol kričí "Ja som lev", a povedela vysmieva-júc sa mu: "Dl'a kože by som myslela, že si lev, ale dl'a hlasu poznávam, že si osol!"

Cvičenie pravopisné.

"y" sa píše v predpone "vy".

Vy—učiť. — Vy—prosiť. — Vy—mazať. — Vy—hodiť.

"y" sa píše **VŽDY** v predpone "**VY**".

Cvičenie: Ako sa píše? — Otec vipriahol kone, alebo otec vypriahol kone?

diely sveta, continents, medveď, bear, tiger, tiger, vypchať, to stuff, zbadal, noticed, ľakly sa, were frightened, vysmievať sa, ridiculing, poznávam, I recognize, nepretvaruj sa, do not simulate.

□

Cvičenie ústne: Čo zcestoval človek, ktorý chodil na pol'ovačku? Čo zastrelil v Europe, Azii, Afrike? Čo chcel zrobiť s kožou levovou? Čo volal preoblečený osol? Čo mu povedela líška?

Toto je jašterica. (Lizard).
Jašterice sú neškodné.

53. MAČKA A POTKAN.

The cat and the rat.

Mačka hl'adala dačo na večeru. Zhliadla potkana, ktorý sa skryl pred ňou do diery pod vrboú. Mačka za ním pod zem liezt' nemohla. Lákala ho z diery lichotivými slovami.

“Čo tak utekáš, braček, predo mnou? Sotva sa ti vláčim, celý deň som sa túlala po dáždi. Trasiem sa zimou. Daj sa mi ohriať, pust' ma do svojho domku!” “Rád by som ti vyhovel, moja milá mačka,” povedá jej potkan, “ale vieš, celá tvoja rodina nás prenasleduje. Nerozum zverit' zlodejovi poklad.”

“Máš pravdu, braček môj. Uznávam, že sme sa previnili proti vám, ale vieš, že z nepriatel'a dobrým skutkom zrobíš si priatel'a. Čo sa mňa týka, neublížila som ti nikdy a dávam ti svoje čestné slovo, že ti nikdy neublížim.”

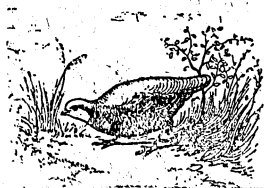
“Nie je múdro, spol’ahnúť sa na reči,” odvetí jej potkan. “Si lačná, ak t’a ku sebe pustím, sože-rieš ma.”

“Ostaň si teda v tvojej skrýši”, odpovie mu mačka, “keď milosrdenstva už nikde niet na svete. Sadnem si pred tvôj dom a umrem tu hladom. Smrt’ moju budeš mať na svojom svedomí.”

Mačka začala miaukat’, ako keby srdce plačúce-mu diet’at’u pukalo. Dlho a dlho nariekala. Hodila sa na zem, akoby umierala.

Potkan sa dal pohnúť’ lichotivými slovami. Vyhrabal väčší otvor do svojeho domku. Mačka by tam bola vliezla a potkana zabila, keby ju v tom okamihu nebol zastihnuť pes, ktorý ju zadržal.

Neverte na lichotivé reči falošníka.

Toto je prepelička. Prepelička volá.

Podťe žat,
Podťe žat.
Pch pomož,
Pch pomož.

diera, hole, pod vrbou, under a willow, lákala, enticed, lichotivý, flattering, bráček, little brother, vláčim, drag myself, ohriať, to warm, vyhoveť, satisfy, prenasleduje, persecutes, nerozum, unwisdom, previnili, did wrong, skrýša, hiding place, vyhrabal, dug out, zastihnúť, to catch, zadržal, killed.

Cvičenie ústne: Čo hľadala mačka? Čo zhládla? Kam sa skryl potkan? Čo mu hovorila mačka? Čo odpovedel potkan? Uznala líška, že sa previnila jej rodina proti potkanom? Čo sľúbila? Čo sa stalo?

54. Pavúk a lastovička.

The swallow and the spider.

“Ideš, zlodeju, ja ti dám kradnúť moje mušky,” kričal pavúk na lastovičku, keď sa ku pavučine za muškou hnala.

“Tvoje mušky?” Odpovie lastovička. “Každý zbojník kričí, že majetok, ktorý nakradol, je jeho. Ty si mi za chlapa, skryješ sa do kúta, aby t’a muška nevidela, nastrojíš jej sieť, ktorú nepozoruje. Zákerník si a nie úprimný chlap. Keby si otvorene bojoval, nechytíš mušku do smrti. Falošníka každý nenávidí”, povedala lastovička a potrhala mu sieť’.

kradnúť, to steal, mušky, little flies, pavučina, spider's web, hnala sa, was flying after, zbojník, robber, majetok, property, kút, corner, nastrojíš, set, zákerník, assassin, úprimný, sincere, nenávidí, hates.

Cvičenie ústne: Čo povedal pavúk lastovičke? Čo mu odpovedala? Čím nazvala lastovička pavúka? Čo urobila lastovička so sieť'ou?

Povedz mi, čo robí človek na našom obrázku? Pluh. Anglicky?

55. BOZK ZA ZAUCHO.

A kiss for a slap.

“Kristus Pán kázal dobre činiť tým, ktorí nám krivdu robia,” vykládala učiteľka dieťkam.

“Sestra!” zdvihne ručku sedemročná Anička, “čo je to dobre činiť tým, ktorí nám krivdu robia?”

“Vysvetlím ti príkladom.”

U Truchlých majú dve deti. Anke je päť a Ferkovi sedem rokov. Ferko dal Anke zaucho. Sestrička mu ho chcela vrátiť. Pristihla som ich, rozviedla na chvíľku. Obe deti boli rozhnevané. Oči im sršaly, tváre hnevom horely.

Keby som nebola medzi ne prišla, boli by sa iste pobily, pretože boli veľmi rozhnevané a boli tiež neustupné deti.

“Anička, pobožkaj svojeho bratrička”, povedám dievčat’u.

Pohl’adla na mňa hnevivo, pustila sa plakať. Dohovárala som jej, aby bratrička bozkala. Dobré dievčatko konečne bratrička objalo.

Chlapec zadivený nad tým, pustil sa do pláča. “Neplač nič”, teší ho dievčatko, “nepoviem maminke. Už ma to nebolí.” Ale chlapec plakal ešte hlasnejšie. “Anička, vidíš, keby dievčatko bolo bratovi zaucho vrátilo, bola by povstala bitka a hnev.”

Čiňte dobre tým, ktorý vám krivdu robia.

krivda, wrong, vykládala, explained, zdvihne, raises, zaucho, slap on the face, vrátiť, to return, rozviedla, parted, sršať, to bristle with rage, objalo, embraced, hlasitejšie, louder, bitka, fight.

Cvičenie ústne: Čo vykládala učiteľka? Čo sa pýtala Anička? Ako vysvetlovala učiteľka. Čo kázala dievčatku urobiť? Ako tešila Anička bratrička?

Ako sa volajú hrable anglicky?

56. OSOL A PES.

The dog and the ass.

Jedon človek prechádzal sa po zahrade. Pes chodil s ním. Pán sa posadil, pes zabrechal, vyskočil mu na kolená, krútil chvostom a lízal mu ruky. Zato pán psa pohladkal a tento si ľahnul. Osol to videl.

“Ja orám, svážam, pán ma za to odmení bičom. — Viem, čo robíť, aby ma pohladkal.”

Zahýkal, zakrútil chvostom, zdvihol pravú nohu, vložil kopyto pánovi na líce. “Jano, Jano!” Volá pán, “vezmi bič, zažeň toho osla.” Marne sa lichôtí, koho nemajú radi.

prechádzal sa, was walking, zabrechal, barked, kolená, knees, krútil chvostom, wagged his tail, lizal, licked, pohladkal, caressed, orám, plow, svážam, I haul, odmení, rewards, zahýkať, to bray, kopyto, hoof, lichotí, flatters

Cvičenie ústne: Kade sa prechádzal človek? Kto chodil s ním? Čo urobil pes? Čo povedal osol? Čo zdvihol osol? Čo vložil pánovi na líce. Čo kázal pán oslovi urobiť?

Načo majú ľudia psov, keď poľujú?

57. LENIVÝ ŠTEFKO.

Lazy little Stephen.

Štefko bol lenivý, nechcel pracovať.

Keď mal ísť do školy, behal po ulici. Strážnik ho priviedol viac razy do školy.

Bolo mu šesťnásť rokov, otec ho káral, že nechcel ísť robiť. Štefko utiekol z domu a ztratil sa kdesi. V lete sa mu nedarilo najhoršie. Vyspal sa v sene, najedol sa hrušiek, čo v zahrade cudzej natriasol.

Keď prišla jaseň, žebрал na noč'ah.

Omrzela ho žebrota. L'udia nechceli dať, povedali, si mladý, rob!

Pristavil človeka, odobral mu peniaze.

Nechytili ho. Posmelilo ho to.

Jednej noci vlámал sa do obchodu. Príbehli strážnici, pristavili ho s natiiahnutým revolverom.

“Prečo si šiel zbíjať?” Pýtal sa ho súdca.
“Chcel si ľahko žiť, bez roboty, pravdaže?”

“Dali ti rodičia zlý príklad?”

“Nie, moji rodičia hanbou umrú, keď ma odsú-
dite.”

“Hanbou umrú? Nestaral si sa ty o nich, keď
si zbíjal. Hanbu im urobíš!”

“A čo si tým získal? Väzenie. Keby si bol praco-
val, mohol si byť slobodným a šťastným. Keď si
trest pretrpíš, každý povie, to je vtáček z väzenia.

“Pätnásť mesiacov za vlámanie sa v noci do
domu!”

Strážnik Štefka odviezol do väzenia.

Lenivosť privedie t'a ku krádeži, neskoršie i k
vražde.

Čo robí tento človek? Roz-
sieva semeno. Keby neza-
sial, neurodí sa.

strážnik, policeman, priviedol, brought,
káral, rebuked, natriasol, shaken, žeb-
bral, begged, nocľah, lodging, omrzela, got
tired, pristavil, held up, posmelilo, made
bolder, vlámal sa, broke in, hanbou umrú,
will die of shame.

□

Cvičenie ústne. Jaký bol Štefko? Kto ho
priviedol do školy? Ako sa mu darilo keď
utiekol z domu? Chytili ho, keď pristavil
človeka? Kam sa vlámal? Čo mu povedal
súdca? Čo povedal Štefko? Na jak dlho
odsúdil Štefka do väzenia?

58. Nespokojný kôň.

The dissatisfied horse.

Zahradník mal koňa. Vozil na ňom kapustu, zeleniny a kvetiny na trh do mesta. Kôň sa do syta napásol v zahrade.

Kikirikí!

Kohút o tretej hodine ráno kikiriká.

Kikirikí! To znamenalo, vstávajú, koňu, musíš ísť do mesta!

Krk ti vykrútit', hnevá sa kôň na kohúta, ktorý ki-

kirikal.

Keď tak sa hnevá, ozvú sa kroky. Kočič koňa vyvedie zo stajne, zapriahne, švihne bičom. Idú.

“Ťažký je môj život”, vzdychá si kôň. Pán to čuje, predá ho drevárovi. Tu kôň celý deň vozil náklad. Pásol sa len, keď bolo poludnie.

“To je k nevydržaniu!” bedoval kôň.

Predal ho teda ‘druhý majiteľ’ obchodníkovi s uhlím. Kôň sa ani viac nepásol. I v zlom počasi rozvážal veľké náklady uhlia — kočič ho neustále bičom poháňal po kl'zkej, l'adovej ceste.

Ach, jak št'astný som ja bol kedysi, keď som zahradníkovi slúžil'', bedákal teraz kôň.

Mnohí nevedia, že im je dobre, až keď im je horšie.

Čo robí človek na tomto obrázku. Videl si už kosa? Načo je kosa?

zahradník, gardener, kapusta, cabbage, zeleniny, vegetables, trh, market, do syta napásoť fill himself grazing, krk vykrútiť, break your neck, stajňa, stable, zapriahne hitches up, švihnúť bičom, to lash with the whip, vzdýcha, sighs, drevár, lumberman, obchodník s uhlím, coal dealer, bedákal, lamented.

Cvičenie ústne: Čo vozil zahradník? Čo znamenalo kikiriki? Ako sa hneval kôň na kohúta?

Ako vzdýchal kôň? Komu ho predal drevár? Ako sa mu darilo u obchodníka s uhlím? Ako si sťažoval?

Cvičenie pravopisné.

Kde sa píšu dlhé samohlásky?

Píšeme dlhé hlásky: 1.) v kmeňoch; 2.) v predponách; 3.) v príponách.

a.) Pán, páv, pád, dcéra, kýchať, címer.

Píšeme dlhé hlásky **á é í ý** v tých kmeňoch, v ktorých dlhé hlásky v kmeňoch vo výslovnosti slyšíme.

To sa musíme naučiť z výslovnosti, alebo cvičením z knihy.

Cvičenie: Ako sa píše? Hlávka kapusty, alebo hlavka kapusty? — V háji spievajú vtáci, alebo v haji spievajú vtáci? — Krádež je hriech, alebo kradež je hriech? — Nemáme kráľ'a, alebo nemame kral'a?

59. LOŽ.

A lie.

“O jednu hrušku je v košíku menej”, hovorí matka det'om. “Vzal si ju ty, Gustáv, z košíčku?”

“Nie, mama, ja som ju nevzal.”

“A ty, Julia?”

“Nie, mama!”

“Nebolo tu nikoho okrem vás a susedových Klárky. Bola by ju ona vzala? Divím sa tomu, pretože je to dievča dobre vychované.”

“Gustáv, ako sa opovážiš tak luhat'?” Povedá Julia, keď matka odišla z izby. “Videla som ť'a, keď si hrušku jedol.”

“Neluhal som ja, Julia, matka sa ma pýtala, či som vzal hrušku z košíčku. Odpovedel som, nie, povedel som pravdu. Vieš, hruška vypadla z košíčku, keď som ním zatriasol. Zdvihol som ju so zeme. Matka sa nepýtala, či som hrušku zjedol, ale či som ju vzal z košíčku.”

“Ale vieš dobre, čo matka myslela! Oklamal si ju dobrovol'ne a uvalil si podezrenie na nevinnú osobu. To je ešte horšie ako luhat'. Bež ku maminke, priznaj sa, a pros, aby ti odpustila.”

Julia mala pravdu. Luhat' je hriech, ale uvrhnúť nevinného do podezrenia je ešte väčší hriech.

Z čoho sa robí múka? Ako robia múku? Videl si už mlyn?

menej, less, v košíku, in basket, divím sa, I wonder, vychované, raised, opovážiš, dare, luhat, tell lie, zatriasol, shaken, myslela, meant, uvaliť podezrenie, bring in suspicion, nevinný, innocent, priznaj sa, confess.

Cvičenie ústne: Čo bolo menej v košíčku? Čo sa pýtala matka? Čo povedel Gustáv? Čo Julia? Čo povedala matka o Klárke? Čo povedala Julia Gustávovi? Luhaj Gustáv? Čo mu radila Julia?

60. VLK A MAČKA.

The Wolf and the Cat.

Vlk hl'adal večeru. Bola už noc. Mesiačik svietil. Bol plný mesiac na oblohe. Stretne mačiatko. "Nestačíš na večeru, ale predsa si lepšie než nič," povie si a chňapne po mačke.

"Nesožer ma, viem, kde je kus sýra, pod' ukážem ti", povie mu mačiatko.

Pridú ku studni, svieti do nej mesiac. "Podivaj sa tam, aký koláč sýra tam na dne. Viem i cestu, ako sa tam ide." Mačka skočila do okovu. Ten sa kotúl'al do studne.

"Ako sa tam dostanem?" pýta sa vlk mačky.

"Tak ako ja. Skoč do okovu, sideš dolu."

Vlk tak zrobil. Mačku vytiahol v tom druhom okovu, ale sám sletel dolu a utopil sa.

Čo robí tento človek? Vo vreciach vozí obilie do mlyna.

plný mesiac, full moon, nestačíš, you are not enough, chňapne, grabs, sýr, cheese, studňa, well, koláč, cake, okov, bucket, kotúl'al, rolled, vytiahol, pulled up.

Cvičení ústne: Čo hľadal vlk? Čo stret-nul? Čo povedal? Ako prosilo mačiatko? Čo mu ukázalo? Čo urobila mačka? Čo poradila mačka vlkovi? Čo sa stalo s vl-kom?

61. BEZ PRÁCE NIE SÚ KOLÁČE.

No work — no cake.

Jedon zahradník mal dvoch synov. Jedon sa volal Stanislav, druhého meno bolo Alois.

Bola jar. Otec dal každému synovi peknú malú jabloň.

Alois svoju jabloň okopal. Začaly ju ohrýzat' husenice, Alois ich zničil. Zakuklila sa na jednej vet-vičke husenica. Pupu strhol. Otec mal konvicu, Alois zalieval svoju jabloň vodou.

Bol by som hlúpy so stromom sa trápiť, pove-dal mu Stanislav, keď videl Aloisa tak okolo svojeho stromku pracovať. "Husenice musia tiež žiť nā svete, a oblaky s oblohy zalejú moju jabloň lepšie ako ja. Na to sú. Ktože iný zalieva stromy v lese a predsa rastú!"

Nadišla jaseň. Na Aloisovej jablони usmievaly sa krásné červené jablká. Na stromku Stánislavom bolo zožltlé listie a okolo toho pavúčiny.

I prišiel Stanislav raz ku Aloisovi. “Tvoja jabloň urodila hodne pekných jabl'k, pretože otec vybral pre teba peknejší stromek, ako pre mňa.”

“Stanislav!” Ozval sa otec, ktorý za plotom v ten čas obedoval a Stanislava počul. “Tam je školka. Id', vyber si najpeknejší stromček z nej. Ak ho budeš ošetrovať pilne, prinesie ti úrodu, ak si ho zanedbáš, sožerú ti úrodu husenice. Stanislav, pamätuj si bez práce nie sú koláče.”

jar, spring, jabloň, apple-tree, okopať, to hoe, husenice, caterpillars, zničil, destroyed, pupa, cocoon, zalieval vodou, watered, oblaky, clouds, obloha, sky, urobiť, to bear, plot, fence, školka, nursery, úroda, crop.

Cvičenie ústne: Ako sa volali synovia zahradníkovi? Čo im dal otec? Ako ošetroval Alois svoju jabloň? Čo povedal Stanislav? Čo mu povedal otec?

Toto je dom, kde bývajú včely. Volá sa úl.

Cvičenie pravopisné.

Požičiam, požičiaš, požičiame, požičiate,
veším, vešiaš, vešia, vešiame, vešiate,
klaniam, klaniaš, klania, klaniamo, klaniate.

Keď nasleduje dlhé “á” “é” po mäkkých spoluhláskach (c, č, d', dz, dž, l', ň, ť, ž), zmení sa toto “a” “é” na ia ie.

62. ZAJAC A LEV.

The Rabbit and the Lion.

Lev ukradol raz jahňa. Ovca si šla st'ažovat' ku zvierat'om v lese, aby prinutily leva vrátiť jahňa. Nechcely to zrobiť. Bály sa leva. St'ažovala si ovca zajačkovi, jaký nespravodlivý je ten svet.

Zajac svolal schôdzu ku svojemu domku na druhý deň. Tenže deň pustil sa ale do roboty a prekopal svoj domek, takže mohol jedným i druhým otvorom utiecť.

Na druhý deň sišly sa zvieratá. Na schôdzi rozhodly, že jahňa nie je jahňa, ale že je to malý lev. Rozhodly tak, pretože baly sa leva, kráľ'a zvierat.

“Hlúpost’,” povedel zajac, “každý z vás vie, že je to jahňa, ale bojíte sa to povedet’, zbábelci.”

Lev sa na neho hnevivo podíva a zajaček sa utiahne do skrýše.

Zvieratá sa rozišly, lev ale sl'úbil, že neodide z miesta, kým zajačka nepotrestá za opovážlivosť.

“Neodideš mi ty, a keby som tu mal hladom zdochnúť’,” tak reval lev, hnevajúc sa na zajačka.

Medzitým zajac druhou stranou utiekol do krovia. Lev čaká a čaká. Mal hlad, ale sl'úbil, že sa zajacovi vypomstí. Čaká a čaká — konečne hladom zdochol. Ovca dostala potom svoje jahňa.

jahňa, lamb, sťažovať, to complain, pri-
nútiť, to force, svolal schôdzu, called a
meeting, otvor, opening, rozhodly, decid-
ed, hlúposť, nonsense, zbabelci, cowards,
opovážlivosť, audacity, hladom vdochol,
died of hunger, krovia, bushes.

Cvičenie ústne: Čo ukradol lev? Komu si
sťažovala ovca? Čo urobil zajac? Čo roz-
hodly zvieratá? Čo povedal zajac. Čo slú-
bil lev? Čo sa stalo?

Husy, kačky, kury volajú
sa hydina.

CVIČENIE PRAVOPISNÉ:

Vtáci sa boja. — Vojaci stoja. — Väzňovia broja.

Spisovný jazyk netrpí po spoluhláske “j” dlhého “á”.

Cvičenie: Ako sa píše? — Kravy v zime zle doja, alebo
kravy v zime zle dojá? — Vojaci sa nepriatel’a neboja, alebo vo-
jáci sa nepriatel’a nebojá?

b.) Prípad, — príklad, — príchod, — prístav, — prívoz.

Predpona “ p r i ” obyčajne sa dlží na “ p r í ” u
podstatných mien utvorených zo slovesa.

Cvičenie: Ako sa píše? — Zlé príklady kazia mravy, alebo
zlé príklady kazia mravy? — Krivá prisaha je hriech, alebo kri-
vá prisaha je hriech? — Príhoda, alebo prihoda?

Pamätuj! Predpony **vý, pre, pri,** stávajú sa obyčajne dl-
hými v podstatných menách odvedených zo slovesa. “Pre” sa
dlží na **prie.** — Pribeh, prieloh.

Čítanka.

NÁM SA ZIMA PÁČI.

63. SANE.

The sleigh.

Keby sme my znali,
kto vynašiel sane,
my by sme mu dali
hodne slávy za ne.
Sláva, tebe pane,
čos' vynašiel sane.

Duj si, vietor, a skuč,
v saniach sa smejeme,
let' za námi, hryz, huč,
my ti utečieme.
Sláva, tebe pane,
čos' vynašiel sane.

Sňah do tvári letí
pod det'mi sa borí,
ale srdce detí
samou slast'ou horí.
Sláva, tebe pane,
čos' vynašiel sane.

64. MRTVÁ LÍŠKA.

The dead Fox.

Bola zima. Líška chcela mať rukavičky a vlk dačo pod zub. Dohovorili sa, že chytia zajačka. Líška dostane kožu a vlk pečenku. Tak sa podelily.

“Chytrý je to chlapik,” povedá líška, “nedostaneme ho, i keď sme sa už oň rozdelily.”

“Budem žrat slamu, ako vôl, keď ho nedostanem. Ani sa nechcem viac vlkom menovať,” povedel jej vlk. “Urobíme takto: Ty id' do postele, l'ahni, rob sa mrtvou. Ja pojdem zajačkovi oznámit', aby šiel na pohrab.”

Vlk ide, zaklopká zajacovi na dvere.

“Kto je to?” Ozve sa zajaček.

“Braček, umrela nám priateľ'kyňa líška, dnes ju pochováme.”

“Ak budem mať kedy i ja sa dostavím”, odpovedel zajac.

Keď vlk sa vzdialil, vyjde zajac z diery, ide sa podívať z d'aleka na tú mrtvú líšku. Tá leží v posteli, ani sa nehýba. “Je mrtvá a či nie?” Vietor na ňu fukne. “Ja som počul, že vietor otrasie mrtvou líškou, nožičky tejto sa netrasú.” Hovorí si zajaček. Čuje to líška. Vietor už neduje, ale líška zadňou nôžkou trasie. Zajaček to vidí, uteká, ako mu dech stačí, do svojej skrýše.

“Keď budeš mrtvá, prídem ti na pohrab”, volá na líšku zd'aleka.

Líška nedostala kožu na rukavičky a vlk musel ist' spát' bez večere.

65. KAČIČKA DIVOKÁ.

Kačička divoká
letela s vysoka,
šuhaj dobrý strelec
strelil jej do boka.

Odstrelil jej krídlo
i pravú nožičku,
horko zaplakala,
spadla na vodičku.

Milý, mocný Bože,
už som dolietala,
už som moje milé
deti odchovala.

Moje drobné deti
na kamenci sedia,
kalnú vodu pijú,
drobný piesok jedia.

66. Bud' spokojný, maj čisté svedomie, budeš št'astný.

Be contented, have a good conscience and you will be happy.

“Maminka, ako sa môže stáť človek bohatý?”
Pýta sa dvanásťročný Anton svojej matky?

“Pracuj a gazduj.” Odpovie mu matka. “Prečo sa ma pýtaš?”

“Chcel by som zbohatnúť.”

“A prečo chceš byť bohatý?”

“Aby sme nemuseli pracovať.”

“Nepracovať? Umrela by som keby som nemala, čo robiť. Či nie sme dost' bohatí? Máme málo, ale biedy nemáme. A či nemám deti, ktoré sú najväčším mojím pokladom?”

Anton sa vrhnul do náručie matky a pobozkal ju.

“Ale predsa bohatí ľudia sú št'astní. Majú začo kúpiť si, čo im srdce ráči.” Tvrdí Anton.

“Poznám dost' bohatých ľudí, ale málo medzi nimi št'astných.” Odvetí mu matka. “Pekný oblek, krásny dom neurobí ešte srdce človeka spokojným.”

“Spokojnosť a čisté svedomie to je viac ako bohatstvo.”

“A predsa celý svet obdivuje a miluje bohatých.” Pokračuje Anton.

“Mýliš sa, diet’a, že celý svet miluje a obdivuje bohatých. Bohatí l’udia majú málo verných priateľ’ov. Tí, ktorí im lichotia, snažia sa dačo dostať. Keď boháč zchudobnie, ztratia sa priatelia.”

“Dobré srdce je viac ako zlato. Láskavého človeka milujú všetci.”

Buď spokojný s tým, čo máš, maj čisté svedomie, budeš št’astný.

67. DEDEČKU STARÝ NÁŠ..

Dedečku starý náš,
šedivú hlavu máš,
dotiaľ je len dobre s námi,
pokiaľ si ty medzi námi,
dedečku starý náš.

Dedečku starý náš,
ty nás veľ’mi rád máš,
dokiaľ žije tvoja hlava,
bude u nás dobrá správa,
dedečku starý náš.

68. DOSTIHY.

The Races.

Zajac vie chytro behat' a želva to nevie. Vysmieval sa zato zajac želve.

“A predsa t'a ja predbehnem”, povedá mu želva.

“Ha, ha, ha!” Smeje sa jej zajac. “Probuj, ja sa dobre vyspím a predsa t'a ešte predbehnem.”

Za ciel' určili strom míl'u vzdialený, kam mali bežať.

“Jedon-dva-tri!” Zvolala líška, ktorú zvolili za súdca dostihov. Zajac i želva na dané znamenie pustily sa do skoku.

Hop! Hop! Hop! Urobil zajac. Už bola za ním želva na sto krokov.

“S takým slimákom škoda sa predbehat'”, povedá, “l'ahnem si, vyspím sa, keď sa prebudím, budem mať dost' času!”

Zajaček usnul. Čo sa mu snívало, nevie sa, ale spal dlho, keď želva dobehla k vytknutému miestu.

“Zajac vstaň, už je čas”, zakrikne líška. Zajaček sa vzbudí, pretre si oči, hybaj ženie sa ku stromu. Ale želva je už tu, smeje sa, váľa sa od smiechu, držiac sa za brucho.

Usilovný žiak, i keby nebol vel'mi nadaný, naučí sa viac, ako lenivý obdarený vel'kými vlohami.

69. NAJLEPŠÍ VIANOČNÝ DAR.

The best Christmas Present.

Blížily sa Vianoce, nadišiel štedrý deň. Jozef a Helenka prišli navštíviť svoju sestrenicu, Kláru. Hovorili o vianočných daroch.

“Mne kúpi tatínek hodinky”, hovorí Helenka.

“Mne maminka dávno sl’úbovala sáňky”, chváli sa Jozef.

“A čo ty dostaneš, Klárko?”

“Ja nedostanem nič tohoto roku.”

“Prečo?”

“Maminka sa musí starať o tri nešťastné cudzie deti, chlapečka a dve dievčatká. Ich otec, tesár, spadol so strechy, zlomil si nohu. Nemohol nič robiť. Má tri malé deti. Nemajú čo jesť, ani obuvi ani obleku.”

“Dáš im svoje dary?” Pýta sa Jozef.

“Prosila som maminku, aby kúpila miesto daru pre mňa topánky chlapčekovi, z mojho obnoseného obleku ušije maminka dievčatkám šaty.”

“Miesto hodiniiek maminka môže kúpiť det’om tesarovým kabáty, aby nemrzly”, povie Helenka.

“Ja tiež môžem byť bez saní”, ozve sa Jozef. “Nešťastné deti budú sa radovať, keď dostanú teplé obleky.”

Najčistejšia radosť je pomáhať nešťastným.

70. TO JE TVOJA VINA.

This is your Fault.

Andrej bol odrastlý chlapec, najstarší v rodine. Mal viacero malých bratov. Sestre byly len dva roky. Otec robil t'ažko. Andreja posielal do školy. Bolo mu osemnásť rokov, ešte vždy chodil do školy. Učil sa na advokáta. Poslúchat' nechcel. Z otca sa vysmieval. Chodil do hostincov. Prichodil domu neskoro v noci. Vo škole prepadol.

Jedného dňa otec Andrejovi vytýkal nevďačnosť. "Vidíš tie mozole", ukázal otec Andrejovi svoje dlane, "a ty nosíš rukavičky za moje mozole. Sotva sa večer dovlečiem domov, a ty ideš z domu. Ráno idem do roboty, ty dopoludnia spíš. Musím t'a živiť, potrebuješ oblek. Neučíš sa a robiť nechceš."

Andrej obrazil otca, vzal klobúk, buchol dvermi a odišiel z domu.

Vo svete sa Andrejovi nevedlo dobre. Hladu mal dost' a peňazí málo. Robiť sa mu nechcelo, a na oblek mu nemal kto dávať'. Vrátil sa za mesiac domov.

Ale v rodinnom dome udala sa medzitým zmena. Otec sa na nevďačného syna veľmi pohneval. Ochorel, zavolali lekára. Nedával nádeje. Matka i drobné deti kl'ačia u postele. Nariekajú všetci. Lekár práve drží nemocného ruku. Pustí ju na postel'.

“Koniec!” Riekol lekár. “Je mrtvý!”

Matka vykrikla žiaľom.

V tom sa otvorila dvere. Andrej vkročí.

To je tvoja vina, číta z očí prítomných.

Cvičenie pravopisné.

d.) Vý—hra, — vý—klad, — vý—ber, — vý—kaz, — vý—kvet, — vý—čitka, — vý—jav.

Píšeme obyčajne dlhé “ý” v predponách VÝ u podstatných mien odvedených zo slovesa.

Cvičenie: Ako sa píše? — Deti išly na výlet, alebo deti išly na vylet? — Ja neznám žiadnej výmluvy, alebo neznám žiadnej vymluvy? — Poslal mi výtisk knihy, alebo poslal mi vytisk knihy? — Bol som pri tom výstupe, alebo bol som pri tom vystupe?

e.) Prieber, prieloh, priepasť, priemysel.

Predpona “pre” dlží sa obyčajne na “pri” u podstatných mien tvorených zo slovesa.

Cvičenie: Ako sa píše? — Zajac leží v priekope, alebo zajac leží v prekope? — U obloka je prievan, alebo u obloka je prevan? — Jaké máš priezvisko, alebo jaké máš prezvisko? — U nás máte veľký prieber, alebo u nás máte veľký preber? — Nepriateľ išiel priesmykom, alebo nepriateľ išiel presmykom?

f.) Dobrý otec, dobrá matka, dobré dieťa, Tenší klinec, tenšia ihla, tenšie šidlo.

Prípony JAKOSTNÝCH prídavných mien sú dlhé.

Cvičenie: Ako sa píše? — Národný dom, alebo národny dom? Hluchy človek, ale hluchý človek? — Krivá noha, alebo kriva noha? — Tichá žena, alebo ticha žena? — Tichý chlapec, alebo tichy chlapec? — Tiché dieťa, alebo tiche dieťa?

71. SLNCE A VIETOR.

The sun and the wind.

Slnce a vietor sa vadily.

“Ja som mocnejší”, hovoril vietor.

“Ja dokážem viac”, povedalo slnce.

“Vidíš tam toho človeka? Ja mu strhnem kabát. Ty to neurobíš”, hovoril vietor, ukazujúc na človeka, ktorý šiel cestou.

“Ja mu ho svlečiem, ty to nedokážeš.”

“Ty to neurobíš, ale ja to dokážem”, hovorí slnce. “Uvidíme!” povedá vietor.

A zkusily to.

Napred sa oprel vietor do človeka.

“Je zima”, povedá človek, a zapnul na kabáte všetky gombičky.

Vietor mu kabát strhnúť nemohol.

Teraz slničko začalo strhovať kabát. Svietilo, hrialo, páliło.

Človek si utiera pot s hlavy. Potí sa na hlave i na celom tele. Konečne povie. “Ťažký mi je kabát.” Sylečíc ho.

Slnce zvíťazilo.

RODINA OBROV.

I.

72. PRVÝ OBOR.

The first giant.

Ja som obor.

Zdvihnem veľké kusy železa.

Nikto nezdvihne takú t'archu ako ja.

Bývam v železnom dome.

Môj dom je naplnený vodou.

V mojom dome horí. Voda sa varí, a keď voda vrie, idem do roboty.

Ja robím a robím a robím.

Ťahám dlhé, t'ažké vozy.

Otáčam kolesá.

Nemôžem žiť bez vody a tepla.

Môžeš sa na mňa poďívať, keď robím. A pýtaš sa, ako sa volám?

Moje meno je para.

II.

73. DRUHÝ OBOR.

The second giant.

“I ja som veľmi mocná.”

Ja som mocnejšia, než moja sestra “para”.

Para je veľmi mocná, ale robí hluk.

Dakedy i ja robím hluk, ale obyčajne nie tak veľký jako para. Nepoviem, kde bývam.

Mnohé roky nikto nevedel, že by som ja bola práce schopná.

Keď sa ľudia dozvedeli, že ja viem tiež robiť, dali mi robotu.

V mnohých mestách osvetlujem ulice.

Moja sestra, para, to nemôže zrobiť.

Ja tiež viem tak ťahať vozy, jako vie para.

S pomocou mojou, môžeš ďaleko hovoriť. Do druhého mesta ťa počujú. Či nie je to pekná vec odo mňa?

Poviem ti, kde dakedy bývam.

Ja bývam dakedy vysoko v oblakoch.

Keď som v mračnách, dakedy zrobím veľký treskot.

Ten treskot voláme hromom.

Jedon učený človek našiel ma v oblakoch.

Pustil nahoru veľkého draka, a ja som po jeho niti sišla dolu na zem.

Neostala som s ním dlho.

Vrátila som sa zas do oblakov.

Dakedy bývam i na zemi.

Môžete ma vidieť v mnohých domoch.

Mám veľmi dlhé meno.

Vieš ako sa volám? — Električka.

III.

74. TRETÍ OBOR.

The third giant.

Možno, že nevieš, že i ja som obor. Poviem ti, čo ja môžem zrobiť.

Nosím t'ážké lode na svojom chrbte .

Vel'mi hučím.

Uslyšíš ma z d'aleka.

Rozbijem i najmocnejšie lode na kúsky.

Vel'ké skály odnesiem d'aleko.

Cestu zrobím dakedy tvrdou skálou.

Či nie je to t'ážká robota?

Žiadna z mojich sestier tu robotu by nezrobila tak ako ja.

L'udia ma t'ážko od práce zdržujú.

Urobia vel'ké hrádze ,aby som neišla, kam sa mi páči.

Vieš, ako sa volám? Moje meno je voda.

IV.

75. ŠTVRTÝ OBOR.

The fourth giant.

Ja som tiež vel'mi mocný.

Keď som tichý, nikto ma nepovažuje za mocného.

I vtedy ženiem t'ážké lode cez vodu, cez more.
Moja sestra para dakedy pracuje so mnou. Ale
i bez nej ja môžem hnát' lode.

I moja sestra môže hnát' lode bezo mňa.

Predtým som hnal sám lode vždy cez more.

I menšie veci dakedy spravím.

Pozdvihnem vám draka.

Dakedy ženiem kolesá.

Ohnem veľké stromy a dakedy ich úplne u-
lomím.

S mojou sestrou vodou rady sa hráme a ja ju
dvihám dakedy vysoko. Keď ju pustím, ona padne
i s loďou jako by s veže.

Keď sa nahnevám, boja sa ma l'udia.

Keď som ale tichý, každý ma má veľmi rád.

Keď si unavený a je ti teplo, ja t'a viem ochla-
dit'.

Keď prichodím zo severu, bývam veľmi chlad-
ným a hučím jako lev; keď prídem z východu, bý-
vam dakedy vlhkým a ľahko sa prechladíš v mojej
spoločnosti. Keď prídem z juhu, bývam obyčajne
teplým a tichučkým.

Keď idem zo západu, bývam mocným a ne-
ustupným.

Vieš ako sa volám? Vietor.

76. PIATÝ OBOR.

The fifth giant.

Mám tri sestry a sme traja bratia.

Moja sestra sa vola para, druhá sa menuje voda, tá tretia sestra má pridlhé meno, ale poviem ti ho predsa, menuje sa elektriika. Jedon z mojich bratov menuje sa vietor, dakedy býva vel'mi zhubným.

On je vel'ký silák.

I ja som silák, ale l'udia si to o mne nemyslia.

Vidiš niekde skálu. Je tak t'ažká jako dom. Skála leží na rovine. Kde sa tu vzala?

Ja som ju sem z d'aleka priniesol. Neuveríš mi, ale je to pravda. Je to tak dávno, že sa na to už l'udia nepamätujú. Ani môj brat vietor, ani moja sestra para, ani voda, ani elektriika by nemohly tak vel'ké kusy skály so sebou niest'.

Ja som ju vzal l'ahko.

Zaniesol som ju na mnoho sto míl'. Bola tak t'ažkou, že sa mi zdálo, ani ju uniest' nemôžem.

Pracujem pomaly, dakedy to ani l'udia nepozorujú.

Ale poznáš ma vel'mi dobre. Vieš, ja prikryjem rieku a zrobím na nej most.

Videl si ma už, keď po mojom chrbte dievčatá a chlapi sa kl'zali? Môj chrbát je hladký ako sklo.

Ja som veľký silák.

Viem robiť veľké mosty.

Jedna vec je, ktorej sa ja bojím.

To je slnce.

Keď slnce vyjde, pred ním ja utekám.

S jednou sestrou sa nemáme rádi, nebývame nikdy pospolu. Vieš ako sa sestra ta menuje? Meno jej je para.

Uhádnul by si moje meno? Nelám si hlavu, poviem ti sám, moje meno je l'ad.

VI.

77. ŠIESTY OBOR.

The sixth giant.

Bolo nás v rodine šesť detí.

Ani jedno z nich neumrelo.

Tri sestry a traja bratia sme my.

Jedna sestra menuje sa para.

Druhú pomenovali vodou.

A tá tretia, od nedávna známa, menuje sa elektrika.

Mám ešte dvoch bratov. Ten jeden sa menuje vietor; druhému meno je l'ad. Ako mňa volajú nepoviem ti, uhádni.

Dakedy sa l'udia na mňa hnevajú, dakedy ma majú vel'mi rádi.

Uznám, že dakedy niesom dobrý.

Keď prídeš ku mne vel'mi blízko, l'ahko ti uškodím.

Nikto nechce so mnou zápasit'.

Nebývam dakedy dobrým kamarátom, ale bolo by ti t'ažko bezo mňa žit'. Dakedy by si bol bezo mňa lačným a iste bolo by ti mnoho razy zima.

Rád sa na mňa dívaš.

Keď sa rozšírim, l'udia sa snažia ma zničit'.

S jednou sestrou nie sme kamaráti.

Tá ma vždycky hasí.

Vieš, ako sa volá? Jej meno je voda.

Tej sestry se bojím.

Obyčajne som dobrým spoločníkom, ale zrobíš dobre, keď sa so mnou nehráš.

Dávno, tak dávno, že sa to už nikto nepamätuje, ani ma neznali.

Potom som padol s oblakov, vošiel som do stro-
mu, l'udia ma videli, ale nevedeli, ako by ma udržali.

Neskoršie objavili, že keď trú dlho triesky, sa zjavím. Ako sa tí l'udia tomu zadivili! Vzali raz kremeň, ten kameňom uderili, zaiskril som sa!

L'udia v tých časoch má mali vel'mi rádi.

Krmili ma celý deň i celú noc, aby som im ne-usnul, od nich neodišiel.

Teraz si ma zavolá, kto chce. Na pokyn malého diet'at'a dostavím sa.

Len škrábnješ triestičkou o kameň alebo čokol'vek drsného, hopsa ,vyskočím .

Keď je tma, pri mne môžeš čítať.

Vieš, ako sa ja menujem?

Moje meno je oheň.

Naša rodina pre l'udi je vel'mi osožná.

Moja sestra para by nemohla žiť, keď by som ju ja pravidelne nekrmil. Tá druhá sestra, električka, by tiež bezo mňa nebola sa soznámila s l'ud'mi, ako ju znajú teraz.

Naša rodina pracuje pre l'udi. Na svete by nebolo tak dobre, keby nás nebolo.

Dakedy síce l'ud'om uškodíme, ale obyčajne o-sožime im vel'mi mnoho. L'udia nás majú radi a ako svojich verných služebníkov zapriahli nás do práce.

My sa roboty nikdy nebojíme ani nezdráháme.

Cvičenie pravopisné:

L'úby, hlúpy, krátky, váham, vieram.

Slovenčina (zpravidla) **netrpí po sebe viac dlhých slabík v tom istom slove**. Keby nasledovaly, prvá slabika ostane dlhou, ale druhá sa zkráti. To je pravidlo, z ktorého ovšem sú výnimky.

Cvičenie: Ako píšeme dl'a horejšieho pravidla? — Biely kôň, alebo biely kôň? — Čierna zem, alebo čierná zem? —

78. ZA FUNTOM SLÁVY.

For a pound of glory.

Tupého, šuhaja nedost' vtipnej hlavy,
poslal Janko Chytrák nakúpiť funt slávy.
“Nemáme”, smejú sa z domnelého hlupeca,
“dostaneš v Bystrici” poradia u kupca.
Ide do Bystrice. “Včera sme ju mali”,
hovoria s úsmevom, “ale rozpredali.
Avšak keby si tak šiel do Budapešte,
tam doista majú slávy nazbyt ešte.”
“Minula sa práve, musíš ísť do Viedne”
vravia v Budapešti. Ide i tam biedne.
“Škoda, na ceste je, až hen z Ameriky”,
smejú sa vo Viedni, “tam jej sklad veliký.”

Poručeno Bohu, ešte i tam zkusím,
povinnosť keď káže, vyplniť ju musím.
Ide, zo všetkého hlava sa mu točí.
Zkusenosť otvára nevtipnému oči.
Vidí polia, lúky, čarokrásne mestá,
celým lešom dieleň vedie jeho cesta.

A tu vám je všade život zcela iný
než ten, čo vidieval náš šuhaj z dediny.
Na stroji za párom sedí kočiš koní,
vezie sa ako pán, kosou nezazvoní,
obilie sa váľa, stroj ho v snopky pojí,
vymláti i zrno do mlyna pristrojí.

Cepy tu mal krajan, dostal za ne zlatku, —
do muzeum mu ich vzali na pamiatku!
V domoch tisíc izieb, celúčky deň celý
rojia sa z nich ľudia, ako z úla včely. —
Vysoké st'a veža, zbytočné tu schody,
vytiahnu t'a stroje hnané silou vody!

Celá siet' drôtová nad ulicou visí, —
mali že tu práce drotári kedysi!
V bezpočetných diel'ňach bezpočetné stroje,
u ktorých sa hemžia robotníkov roje.
Za korúнку sedliak židovi nekosí.
Komu sa chce robit', o prácu neprosí.

Boháča — bedára rovnò zákòn chráni.
Po práci delníci chodia ako páni.
Tupý mal dve ruky, mal chuti k práci dost',
kde platí ochota, v dielni bol milý host'.
Spol'ahľivosť, pilnosť k majetku sú schody,
tými vyšvihol sa Tupý bez nehody.
Keď prišiel pod Tatry, priniesol si zlato,
kde i Janko Chytrák mu dal slávy zato.

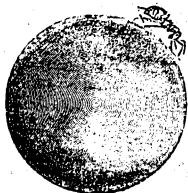
79. Zem je gul'a.

The earth is a sphere.

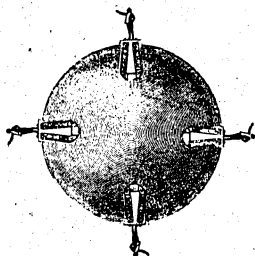
Toto je magnet. Magnet prit'ahuje železo.
Magnet pritiahne ihlu, klinec. Niektoré mag-
nety sú tak mocné, že vyzdvihnú kusy železa,
ktoré váža mnoho tisíc funtov.

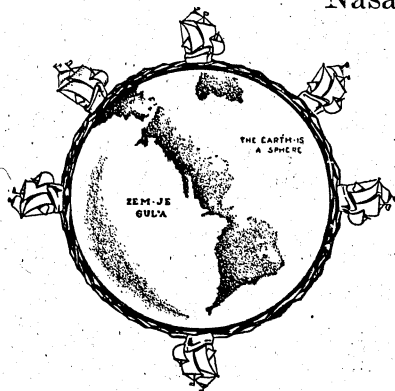
Tak mocný magnet ako na obrázku, by vyzdvihol i človeka, keby sme ho na kus železa upevnili.

Naša zem je okruhlá. Naša zem je gul'a. Mravec obíde gul'u. I my by sme mohli obísť gul'u, keby sme s nej nespadli.

Naša zem je veľmi veľká gul'a. V našej zemi je síla zvaná prít'ážlivosť'. Uviaž kameň na nit' a drž ho v ruke. Kameň napína nit'. Keď pustiš nit' z ruky, kameň padá. Príčinou toho je síla v zemi, prít'ážlivosť'.

Naša zem je gul'a. Síla prít'ážlivosti nepustí nás, keď okolo zemekule chodíme. Prít'ážlivosť' udržuje more i lode na mori, tak ako udržuje magnet železo.

Keby nebolo v zemi síly prít'ážlivosti, vystrelená gul'a by odletela s tejto zeme.

80. KOLUMBUS.

Columbus.

Kolumbus, objaviteľ Ameriky, narodil sa roku 1446 v Itálii, v meste Janove (Genua). V mladom veku

stal sa plavcom. Povedá sa, že ako chlapec sediac na brehu morskom a vidiac, že slnce je okrúhlé, zvolal: “Mesiac i slnce i hviezdy sú gul’até, zem naša musí byť tiež gul’a.

Južnú časť Azie volajú Indiou. Španielčania často obchodovali s Indiou v tom čase.

Ak je zem gul’atá, myslel si Kolumbus, plaviac sa smerom západným, dostanem sa do Indie. Vytknul si za cieľ svojeho života ukázať tú cestu.

Kolumbus mal pravdu.

Ale ľudia v tom čase mysleli, že naša zem je plochá ako stôl. “Id’ len, id’”, povedali Kolumbusovi, keď prídeš na koniec, spadneš do priepasti so svojimi loďmi, ako by si padol, keby si vozíkom prišiel na koniec stola.

Po mnohých prosbách kráľovna španielska Izabela poskytla Kolumbusovi tri lode a potrebných mužov na výskumnú cestu. Nastaly ťažkosti odvážnemu plavcovi, ale konečne dňa 12. októbra roku 1492. prepavil

sa cez atlantický oceán, dorazil na ostrov neďaleko brehov amerických. Bývali tu ľudia, akých pred tým nevideli. Kolumbus myslel, že sa dostal do Indie, preto ľudia tých Indianmi nazvali. Doteraz máme v Amerike ostrovy Indické, menujeme ich Západnou Indiou, (West Indies) na rozdiel od Indie na východe v Azii.

Keď sa Kolumbus navrátil zo svojej výpravy, prijali ho v Španielsku nadšene. Zástupy ľudu čakaly ho na ulici, keď prichádzal. Kráľ a kráľovna otvorili mu svoj palác a naslúchali s nadšením rečiam jeho. Nikdy človeku nebola vzdávaná sláva, jakej sa dostalo Kolumbusovi.

Mnohí slávy tej mu zavidel. Povedali, kto je ten Kolumbus, či nie je to jednoduchý plavec z Itálie? A čo dokázal, že objavil novú čiastku zeme? To mohol urobiť ktokol'vek, ktorýkol'vek plavec, keby sa bol tým samým smerom plavil.

Jedného dňa Kolumbus pozvaný bol na hostinu. Sedel pri stole. Okolo stolu sedelo mnoho vynikajúcich ľudí.

“Objavil si novú krajinu, povedel ktosi sediac za stolom, ale čo je z toho? To mohol ktokol'vek urobiť, keby sa bol plavil touže cestou cez oceán. Čo si ty dokázal, oslavujú všetci, ale to je tá najjednoduchšia vec na svete.

Kolumbus neodpovedel na také reči. Za chvíľu

ale vzal vajce z tanierka na stole a povedel, pánovia, kto z vás postaví vajce toto jedným koncom na stôl?

Jeden za druhým snažili sa prítomní vajce koncom na stôl postaviť. Nedokázal to žiadny. Konečne riekli, to je vec nemožná.

Kolumbus poklopal vajcom trošku na stôl, že sa škrupina rozbila, potom ho ľahko postavil koncom tým, že stálo.

Pánovia, čo je ľahšieho urobiť, ako postaviť vajce koncom, aby stálo, a vy ste tvrdili, že vec to nemožná. Ktokoľvek to dokáže, keď som vám ukázal, ako to urobiť.

81. Svätý Stanislav.

Saint Stanislas.

Legenda.

Akiste viete, čo sa v Pol'skej stalo,
keď tam panoval kráľ Boleslav Smelý,
čo nečuli to, takých ľudí málo,
rozprával o tom pol'ský národ celý.
Stanislav biskup kúpil veľké lúky
a zaplatil ich hotovým Piotrovi.
I umrel Piotr. Polia z jeho ruky
vzali dedičia, majitelia noví.
I žalujú hneď u kráľa tí ľudia,
že biskup právom nevlastní tie polia,
a že nad vecou nech súdovia súdia,

a svedkov k tomu vyslúchat' dovolia.
I pridú svedci dedičov a svedčia,
že biskup nedal ničoho Piotrovi.
Tu biskup povie, keď mu protirečia,
že on zvat' Piotra za svedka hotový.
A král' sa smeje, dedičia sa smejú,
že biskup ku ním vraví také veci,
veď i keď divý vo svete sa dejú,
to predsa mrtví nebývajú svedci.
A biskup ide, po tri dni sa postí,
a prísne pôsty s modlitbami pretká
a kráča k hrobu v prítomnosti hostí,
a hlasne zvolá: "Piotor, pod' za svedka!"
A Piotor k slovu biskupa povstane,
a ide s týmto za svedka ku súdu,
a povie: "biskup, zaplatil mi, pane,
do groša všetko, v prítomnosti l'udu."
Súdcovia zbledli, a výrok ich zneje:
Majetok patrí biskupovi právom.
A potom Piotor ku hrobu zas speje,
národu zbožným sprievadzaný davom.

82. DOBRÉ DETI.

The good children.

Pán Boh rozhneval sa na l'udi a poslal na zem po niekol'ko rokov veľké sucho.

Čo l'udia zasiali, nesišlo. Neurodilo sa. Nastal veľký hlad. L'udia umierali. Dobytok hynul hladom.

V tom čase v krajine bol mladý kráľ. Mladý sa kamaráti s mladým. Nemal okolo seba v úrade, vo vojsku i v rade nikoho iného jako mladých l'udí.

Mladí, nezralí l'udia radili. Mladý, nerozumný kráľ poslúchal ich radu. Keď videli títo mladí radcovia, že je veľká bieda, poradili kráľovi, aby dal všetkých starých l'udi utopit', aby mladým l'udom nejedli na darmo chleba.

Kráľ radu ich prijal. Rozkázal, aby tí mladí všetkých starých l'udí od seba odohnali, aby tak starí zhylnuli hladom. Konečne pohrozil tým mladým, že ich dá usmrtit', keď starého človeka u seba budú držat'.

I rozišli sa poslovia kráľovi po celej zemi a ohlašovali vôľu kráľovu. Kde ktorého starca našli, bez milosrdenstva ho utopili.

V jednom meste boli traja bratia. Tí mali veľmi starého otca, ale otca toho veľmi milovali. Keď teda prišli poslovia kráľovi a oznamovali im, aby otca svojho im dali, títo traja bratia ukryli ho doma, v pivnici pod dlážkou. Tam sedel starček niekoľko mesiacov a synovia mu prinášali, čo mali.

Minula zima a prišlo jaro. Bol čas zasiat' obilie. Nemali ani len jedneho jedinkého zrnka. Čo mali, to sa minulo v zime. Čo bolo zasiate pre veľkú suchotu zhylnulo v zemi. I prišli tí traja synovia ku svojmu otcovi na poradu, čo majú robit'?

Strhajte, deti, starú slamenú strechu z nášeho humna, došky vylát' te, a čo namlátite, zasejte.

Synovia urobili. Pán Boh im požehnal. Za jedon týždeň zelenalo sa už žito. Za mesiac, za dva stálo obilie ako les. Bolo ho veľ'mi mnoho; žito, pšenica, jačmeň, oves. I divili sa, že oni zasiali len jedného druhu obilie, a Pán Boh požehnal, a urodily sa tie rozličné druhy. Všetci l'udia sa tomu divili. Povest' o tom rozniesla sa po celej krajine. Dôzvedel sa ju i sám kráľ'.

A rozkázal kráľ', aby tých troch bratov ku nemu priviedli.

Bratia sa toho veľ'mi l'akli.

“Teraz”, povedali, “bude zle s námi.” A šli zas k otcovi. “Porad' nám, otče, porad', čo máme robiť,”

“Id'te len deti, id'te, nech bude, čo bude, a povedzte kráľ'ovi čiročistú pravdu.

Keď ku kráľ'ovi prišli, ten sa na nich rozhneval a povedá im: “Prečože vy schovávate obilie? V celej krajine l'udia umierali hladom, a vy ste si skryli takého pekného zrna na zasatie, že teraz všetci sa tomu divia. L'udia umierali a vy ste im nepomohli!”

Bratia povedeli všetko, čo a jako bolo. Povedeli mu od počiatku až do konca. A teraz, najmilostivejší kráľ'u, urob s námi, čo chceš.

Kráľ'ovo čelo sa vyjasnilo. Rozkázal, aby bez meškánia svojho otca ku nemu priviedli. A keď sa tak sta-

lo, starečka posadil po svojom boku u trônu, a poslúchal jeho rady do smrti. A jeho synov odmenil vysokými úradmi.

Čti otca svojho a matku svoju, povedal Pán Boh. Kto rodičov svojich čtí, miluje, toho miluje i Pán Boh. Ale i ľudia si takého človeka veľmi vážia.

83. DAR VDÖVY.

The widow's gift.

Bol kedys' jedon panovník, ten dal postavit' chrám, by mu bol na vždy pomníkom, a zaplatil ho sám. A na chrám nápis upevnil, čo mal hlásat' svetu, že ho panovník zbudoval, po veky tú vetu.

I zaspal raz ten panovník, a za sna tvrdého prichodí anjel ku chrámu, strhnúť' nápis s neho. A miesto mena kráľ'ovho na čele budovy mal'uje zlatou písmenou anjel meno vdovy.

Tu v hneve hrdý panovník dá zavolat' vdovu:
"Čos' dala, ženo, povedz mi, na moju budovu?"
A strachom biedna vdovica povedá kráľ'ovi:
"Keby som mala celý svet, dala bych Pánovi."

“Na chrám váš kameň vozili, ja ubohá žena,
nemajúc zlata, dala som za hrst' koňom sena.”
A čelo kráľ'a mračí sa, vdova sa mu korí,
Ale za chvíľ'u panovník tak k žene hovorí:

“Hej, zostane tvoj nápis na budovy hlave,
bó k vôli Bohu dalas' ty a ja k vôli sláve!”

84. NEVĎAČNÉ DETI.

The ungrateful children.

Povedá sa, jeden otec uživí l'ahšie šesť detí, jako
šesť detí uživia jednoho otca.

Bol jedon otec. Bol to majetný človek. Mal šesť
detí. Mal dom i zahradu. Okrem toho mal pekné pole i
vel'kú vinicu. V stajni stály dva páry koní a desat'
kráv. Dva záprahy volov pásly sa na poli. Otec zostár-
nul. Načo sa mám trápiť. Tak či tak na tomto svete
už dlho nebudem. Tak si myslel otec. Zavolať deti. Uro-
bil testament. Rozdelil im celý svoj majetok pod pod-
mienkou, že deti do smrti ho budú opatrovať a živiť.

Najstaršiemu synovi nechal najväčšiu čiastku ma-
jetku, preto že syn ten najdlhší čas robil.

Ubytoval sa otec potom u tohoto najstaršieho sy-
na. Býval u neho celý rok. Syn ho mal rád a synova že-
na volala ho otcem.

Narodilo sa synovi diet'a.

“Otče, mladší brat má o mnoho väčší dom než máme my, povedal najstarší syn svojemu otcovi. Vidíte, rodina prirastla, potrebujeme viac miesta. Viete, mám vás rád. Postaral by som sa o vás, ako môžem, ale bude lepšie, keď pojdete na čas k mladšiemu bratovi.”

Otec prisvedčil, máte málo miesta. Prest'ahoval sa ku mladšiemu synovi.

Mladší syn ho prijal. Býval u neho otec nejaký čas. Prišla zima a otec bol starý. Treba bolo kúriť, aby starcovi nebolo v izbe zima. A syn mladší nemohol zas veľké teplo snieť.

Povedá k otcovi: “Otče, u mladšieho syna by vám na zimu bolo o mnoho lepšie. Viete, bolí ma hlava, keď vo veľkom teple sedím.”

“Máš pravdu, synáčku”, odpovedel otec, “prest'ahujem sa ja k najmladšiemu synovi.”

Povedel, urobil.

Tento najmladší syn bol pekárom. Tepla u neho bolo dost'; len jedna chyba bola zas, že ľudia chodili ku nemu celý deň. V obchode nemôže to ináč byť. Utiahol sa otec do najmenšej izbičky. Býval tam pôl roka.

“Otecko”, povedá ten najmladší syn, vidíte jako je to ťažko bývať u mňa. Je tu jako v krčme. Od rána do večera ľudia sa sem vláča. Nemáte pokoja, ani si len driemnut'. Lepšie vám bude, keby ste šli bývať ku najstaršej sestre.”

Ani len dva roky neminuly, čo otec svojim det'om rozdal veliký majetok, ale už vidí, že synovia jeho sa št'astnejšími cítia, keď otec v dome ich nezavádza.

Odišiel teda otec ku najstaršej dcére. Tak to bude pre mňa o mnoho lepšie, dievčatá predsa majú citlivejšie srdce, budú ma mať iste rády. A nemýlil sa.

Ani tu dlho v pokoji bývať nemohl. Jeho dcéra Anka, bola by síce k vôli otcovi všetko urobila, ale mala muža. Ten bol teraz pánom v svojom dome. Vykázal starcovi miesto na druhom poschodí. Keď starec v noci často nemohol spať a chodil po izbě, počul, ako muž sa vadí, že pre starého otca už ani len vo vlastnom dome vyspať sa nemôže. I povedá dcéra: "Tatínku, u Hele-ny by vám bolo lepšie. My vám nemôžem dať inej izby jako na druhom poschodí a ja sa vždy bojím, aby ste so schodov nespádli a si neublížili."

Starec vedel, kol'ko uderilo. Odst'ahoval sa teda bez veľkých rečí ku druhej svojej dcére Helene.

Tam št'astne býval celé tri mesiace, len že vykázali mu miesto veľmi vlhké. V pivnici stála voda a nad samou pivnicou bola malička izbietka.

"Tatínku, povedala dcéra, u nás je tu iste vlhko, milerádi by sme vám dali d'ajakú inú izbu, ale máme deti, musíme sa o tie postarať, nemôžeme vám inej izby dať, ako tú čo máte, a viete, keď tam budete bývať dostanete iste látku. To je choroba pre starého člove-

ka veľmi trapná. Nevidela by som ráda, aby moj otec tak mnoho trpel. Bude teda najlepšie, keby ste sa prest'ahovali ku najmladšej sestre; býva na cintoríne, pretože jej muž je hrobarom, majú veľmi suché obydlie, budete bývať v prízemí a bude vám dobre.

Starec rozmýšľal a uznal, že dcéra hovorí múdre. I zašiel si teda ku najmladšej dcére a vypýtal od nej izbičku, aby mohol u nej na cintoríne ostatné dni svojho života pokojne stráviť.

Dcéra se zaradovala, že bude môcť hostiť svojho otca.

Starec tam býval zas asi pôl roka. Nepozoroval, že by ho nemali rádi. Jedného dňa príde k nemu chlapček, diet'a vlastnej dcéry a rozpráva mu, čo počul od svojej maminky.

“Môj otec hovoril,” povedá chlapček, “že dedka za darmo dlho živiť nemôže. Maminka prisvedčila a povedala tatínkovi, najlepšie by bolo, keby tatínek umrel: nezavádzal by nikomu a odpočíval by tu v tichom, suchom hrobe.”

Starec posadil sa na postel', pobozkal svojho vnuka a žalostne kvíli. Za chvíľku klesol na postel', puklo mu srdce žiaľom, umrel.

L'udia povedajú, že chudobný otec ľahšie by šesť detí uživil, ako bohatých šesť detí by uživilo jedného jediného otca.

85. MILOSRDNÁ SESTRA.

The Sister of Charity.

Na posteli v nemocnici
leží chorý muž,
videt' mu je v bledom líci,
že smrť blízka už.

Podl'a neho mníška kl'ačí,
s čela stiera pot,
v tvári sa jej súcit zračí,
v srdci bôl'a hrot.

A keď srdce rýchle klopká
lámuc žitia kvet,
sladké slová v ucho šopká
biely sestrin ret.

Tak to býva noc po noci. —
Ul'avovat' strast',
zlým — dobrým prispet' k pomoci,
to je sestry slast'.

86. NEVĎAČNÝ HOSTĽ.

The ungrateful guest.

Istý vojak ukázal sa vel'mi verným ku svojemu
panovníkovi, preto panovník ten mal rád toho vojaka.
Jedného dňa vojak ten cestoval loďou. Prišiel vel'-

ký vietor, povstala búrka, loď sa ztrozkotala. Vysílený vojak polomrtvý bol vyhodený na breh mora. Tam by bol zahynul, keby nebolo chudobného roľníka, ktorý ho našiel a ošetril. Roľník zanesol vojaka do svojho domku, tam ho napojil a ošetroval.

Keď vojak sa uzdravil, vrátil sa ku svojemu panovníkovi. Povedal mu, že už nechce byť ďalej vojakom, že pojde a usadí sa na farme, a prosil panovníka, aby mu kus zeme daroval.

Panovník uznajúc zásluhy vojakove, riekol mu, aby si vybral pole, kde sa mu len páči, a že panovník mu ho daruje.

Vojak znal kus pol'a, páčilo sa mu veľmi; bola to zem roľníka, ktorý ho ošetroval, ktorý ho zachránil. I povie panovníkovi: "Daruj mi pole to."

"A kto že tam vlastní tú farmu?" Pýta sa panovník.

"Len taký hlúpy, obyčajný sedliak", — odpovie vojak.

Panovník nariadí, aby vojak išiel a odohnal sedliaka s pol'a, aby si privlastnil pole v mene panovníkovom.

A vojak šiel, vzal si pomocníka. Vyhnali sedliaka z jeho domu a odohnali ho s pol'a, ktoré dlhé roky obrábal. Chudobný sedliak hneval sa na takú nevďačnosť a išiel ku panovníkovi st'ažovať si na toho vojaka. Panovník bol spravodlivý človek. Zaboľelo ho to, čo počul.

I zavolá vojaka a pýta sa: “Je pravda, že rol’ník ten t’a zachránil?”

“Áno”, povie vojak, “bez neho, bol by som zahynul.”

“Je pravda, že si ho z jeho pol’a a domu odohnal?”

“Páčil sa mi viac, jako ktorýkol’vek majetok, a sl’úbil si mi, panovníku, aby som si vybral kus zeme, ktorá sa mi najlepšie zapáči.”

Panovník sa rozhorlil, že služebníkom nariadil, aby vojakovi tomu na čelo vypálili tieto slová: “Nevd’ačný host’.” Celý svet o tom vedel, jakým človekom je vojak, že neopovážil sa medzi ľuďi vstúpiť. I rmútil sa nad tým nevďačný človek tol’ko, že konečne umrel.

CVIČENIE PRAVOPISNÉ:

Pl’úca, král’, gul’a, ďatel, ťava, kôň.

Mäkké d’, ť, ň, l’, píšeme, kde ich vo výslovnosti slyšíme, ako v horejších slovách.

Z pravidiel toho sú tieto výnimky:

a.) Pred e, i, í, ie, ia, iu, **vždy** vyslovujeme spoluhlásky d, t, l, n, mäkko, ako keby boli označené d’, ť, l’, ň háčkom (mäkčeňom), ale, pamätaj, **nikdy** ich v písme mäkčeňom neoznačujeme.

b.) Neobmäkčujeme d, t, l, n, v slovách tvorených príponou “ba”, ako hanba, hudba.

Cvičenie: Píš dieťa, nepíš d’ieťa. — Píš telo, nepíš t’elo. — Píš tel’a, nepíš t’el’a. — Píš niesol, nepíš ňiesol. — Píš leto, nepíš l’eto. — Píš volba, nepíš vol’ba. — Píš hanba, nepíš haňba. — Píš strelba, nepíš strel’ba.

O B S A H .

* Poznamenané sú verše.

	Strana
1. *Vianočná pieseň	5
2. Vianoce	6
3. Nerast	7
4. Rastlina	8
5. Živočích	8
6. Verný pes	9
7. Siroty	11
8. *Kurička	12
9. Hovor pravdu	14
10. *Náš milý tatiček	15
11. Potkany na schôdzi	16
12. Rozhriaty nepi studenej vody	18
13. Ako sa zachránil zajaček	20
14. Neber, čo ti nepatrí	22
15. Pýcha predchádza pád	23
16. Nepokradneš	25
17. Mačka a kanárik	27
18. Nehádz kamením	28
19. *Zapádaj slničko	29
20. Líška a kohút	30
21. Čo máš robiť dnes, neodlož na jutro	31
22. Obed a pes	32
23. Neluhaj	33
24. Žaby a slnce	35
25. Nehraj si na ceste do školy	36
26. Líška a hrozno	38
27. Strieborné hviezdičky	39
28. *Náš Nero	41
29. Neklad špendlíky do úst	42
30. Želva	43
31. Neposlušné deti iste si uškodia	44
32. Slon a jeho opatrovník	46
33. Buď láskavý ku zverom	48
34. Pštros	49
35. Lepšia pomoc než útecha	50
36. Naučí sa zajac spievať?	52

O B S A H .

	Strana
37. Najlepší skutok	53
38. Splašený koň	56
39. Milosrdná Mariška	57
40. Vďačný lev	59
41. Prácou chudobný zbohatne, zahálkou bohatý zchudobnie.....	60
42. Zajac a kuroptva	62
43. Mrtvý vtáčik	63
44. Zelený štvrtok	64
45. Nález	65
46. Veľký Piatok	67
47. Netrápte zvieratá	69
48. Veľká Noc	70
49. Modlitba je dobrá, ale almužna je lepšia.....	71
50. Loď	72
51. Neber cudzie veci	74
52. Osol oblečený v koži levovej	75
53. Mačka a potkan	76
54. Pavúk a lastovička	78
55. Bozk za zaucho	79
56. Osol a pes	80
57. Lenivý Štefko	81
58. Nespokojný koň	83
59. Lož	85
60. Vlk a mačka	86
61. Bez práce nie sú koláče.....	87
62. Zajac a lev	89
63. *Sane	91
64. Mrtvá líška	92
65. *Kačička divoká	93
66. Buď spokojný, maj čisté svedomie, budeš šťastný	94
67. *Dedečku starý náš	95
68. Dostihy	96
69. Najlepší vianočný dar	97
70. To je tvoja vina	98
71. Slnce a vietor	100
72. Rodina obrov. — Prvý obor	101
73. Druhý obor	101
74. Tretí obor	103

O B S A H .

	Strana
75. Štvrtý obor	103
76. Piaty obor	105
77. Šiesty obor	106
78. *Za funtom slávy	109
79. Zem je guľa	110
80. Kolumbus	112
81. Svätý Stanislav	114
82. Dobré deti	115
83. *Dar vdovy	118
84. Nevďačné deti	119
85. *Milosrdná sestra	123
86. Nevďačný host	124

Počiatky mluvnice. *

Pieseň a sloky	5
Článok	7
Veta	9
Delidlá	10
Slová	12
Slabika	13
Hlásky	14
Litery	18
Samohlásky a spoluhlásky	19
Jednoslabičné a viacslabičné slová	23
Triedy slov	26
Rod podstatných mien	29
Skloňovanie podstatných mien	31

Z pravopisu.

Kde sa píše y (ý)	34, 40, 58, 66, 68, 73, 75
Kde sa nepíše y (ý)	45, 55
Kde sa píše dlhé samohlásky	84, 90, 99, 108
Po mäkkých spoluhláskach á, é, mení sa na ia, ie	88

* Vynaté zo "Slovenskej Mluvnice pre Slovenské Školy v Amerike, napísal Štefan Furdek".

